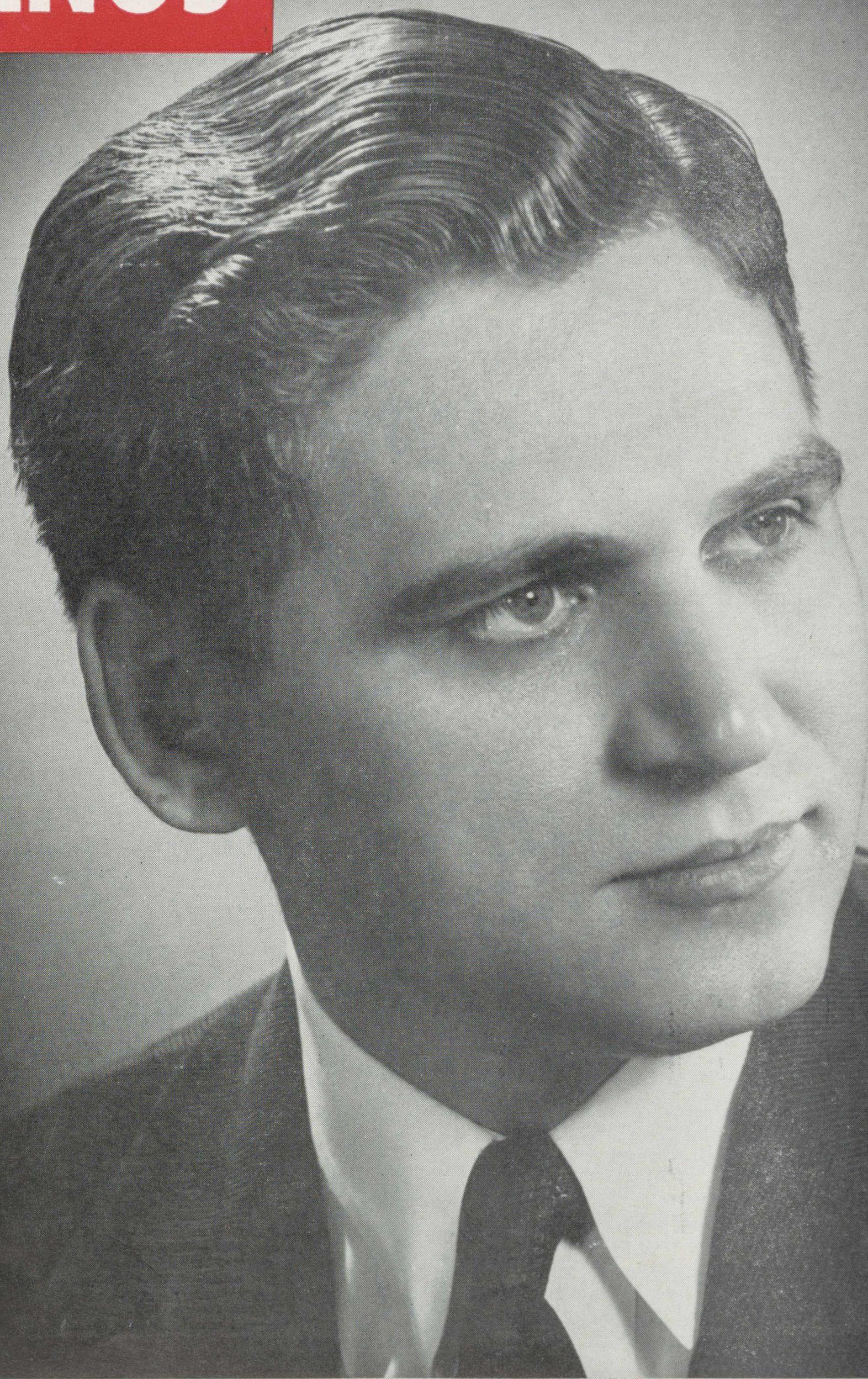

LIETUVIŲ
DIENOS

LITHUANIAN DAYS
JUNE, 1957

SOLISTAS VACLOVAS VERIKAITIS

1957 M. BIRZELIO MĖN.

TURINYS

CONTENTS

Arch. Edm. Arbas, TARP TIESOS IR MELO	3
III-JI VLIKO SESIJA JAV-SE, iliustruotas reportažas	4
Salomėja Narkėliūnaitė, NAUJASIS VLIKO PIRMININKAS DR. A. TRIMAKAS	5
L. V., SOLISTAS VACLOVAS VERIKAITIS	6
Antanas Vienuolis, SUGRĮŽIMAS, romano fragmentas	8
Antanas Vilutis, POEZIJA, Mutatis Mutandis, Žiezirbos, Dangaus darbai ir kt.	9
Prof. M. Biržiška, FALSIFIKUOTI DOKUMENTAI DOKUMENTINĖJE APYSAKOJE	10
Balys Raugas, SENIAUSIAS ENCIKLOPEDIKININKAS, Dr. Januškevičiaus 95 metų sukaktis	12
J. Žilevičius, V. K. Banaičio NAUJOJI OPERA JÜRATĖ IR KASTYTIS	13
Antanas Rūkštelė, VILNIAUS DAILĖ DRAUGIJA ir jos pirmoji paroda prieš 50 metų.....	14
M. K. Čiurlionio, P. Rimšos ir A. Žmuidzinavičiaus kūrinių reprodukcijos	14
VEIDAI IR VAIZDAI, iliustruota kronika	16
KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI	18

ENGLISH SECTION

HIGHLIGHTS OF THE LIBERATION OF THE SOVIET-ENSLAVED NATIONS by Hugh Scott	19
A FEDERATION OF THE NATIONS OF EUROPE by Pr. Dailidė	21
THE AMBER PALACE, poem by M. Eggleston	22
A MILLSTONE ON MORKUS' NECK, excerpt from the J. Grinius drama transl. M. Stark	23
LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS by A. Bernotas	24
LITHUANIANS MAKE NEWS	25
L. A., NAUJA GIMNAZIJA	26

Bernardas BRAZDŽIONIS	Vyr. Redaktorius / Editor-in-Chief
Paul PUZINAS	Meno Redaktorius / Art Editor
Juozas TININIS	Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas KOJELIS	Reportažo Redaktorius / Feature Editor
Milton STARK	Anglų klb. vyr. Redaktorius / Senior English Editor
Elena TUMIENĖ	Anglų klb. Redaktorius / English Editor

REDAKTORIAI ATSKIROSE VIETOSE / ASSISTANT EDITORS—VL. ADOMAVIČIUS, Boston, Mass.; A. BAJORINAS, Toronto, Ont., Canada; VL. BŪTĖNAS, Chicago, Ill.; AL. ASTAŠAITIS, Detroit, Mich.; J. IGNATONIS, Chicago, Ill.; PR. JOGA, Cleveland, Ohio; J. A. JURAGIS, Sydney, Australia; PR. MICKEVIČIUS, Milwaukee, Wisc.; S. NARKĖLIŪNAITĖ, New York, N. Y.; V. ROCEVIČIUS, Cleveland, Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, Brooklyn, N. Y.; B. RAUGAS, Philadelphia, Pa.; P. W. URBAN, Cleveland, Ohio; A. VINGIS, Melbourne, Australia; V. VOLERTAS, Baltimore, Md.; BR. DAUNORAS, London, Anglija.

NUOLATINIAI FOTO BENDRADARBIAI / PHOTOGRAPHERS— BOSTON, MASS.: VL. Adomavičius, P. Bliumas, D. Čibas, K. Gruzdas, R. Lizdeika; BROCKTON, MASS.: L. Reivydas; BROOKLYN, N. Y.: G. Penikas; CHICAGO, ILL.: A. Gubinskas, B. Lungys, V. Noreika, A. Stelmokas, Pr. Urbutis; CLEVELAND, OHIO: V. Bacevičius, V. Valaitis; ELIZBETH, N. J.: J. A. Ribinski; LOS ANGELES, CALIF.: Leonas Briedis, Pr. Gasparonis, Povilas Jasiukonis; MANCHESTER, N. H.: K. Daugėla; NEW YORK, N. Y.: V. Augustinas, V. Maželis; OMAHA, NEBR.: Kun. L. Musteikis; PHILADELPHIA, PA.: K. Bałtrukonis, F. Jakaitis, V. Gruzdis, H. Misiauskas; WASHINGTON, D. C.: P. Labanauskas; WATERBURY, CONN.: J. Gaidys, V. Vaitkus; WORCESTER, MASS.: J. Sutkaitis; HAMILTON, ONT., CANADA: E. Gumbelevičius, A. Juraitis; MONTREAL, P. Q., CANADA: V. Juknevičius, L. Stankevičius; TORONTO, ONT., CANADA: J. Dvilaitis, Luna Photo Studio, V. Macas; AUSTRALIA: N. Butkūnas, P. Sakalauskas; SOUTH AMERICA: L. Kančauskas; BROOKLYN, N. Y.: Don. Šulaitis,

ANTHONY F. SKIRIUS, Leidėjas / Publisher

Juozas URBONAS

Administratorius / Business Manager

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo inicialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarily those of the Editors.

Redakcijos ir Administracijos adresas / Address all Editorial and Subscription Mail to:

9204 SOUTH BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIFORNIA
PHONE: Plymouth 4-1377

"Lietuvių Dienos" yra sujungtos su "Kalifornijos Lietuvių",
"Lithuanian Days" is combined with "California Lithuanian".

Skaitytojų pageidavimu prenumeratą atnaujinama automatiškai, nelaikiant atskiros pranešimo.

Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją informuoja laišku.

If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent.

Otherwise it will be renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėn. / Published monthly, except July and August
Atskiros numerio kaina 55 centai Single Copy 55 c

SUBSCRIPTION \$5.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION \$10.00

Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif., under the Act of March 3, 1879

PRENUMERATA metams — \$5.00 bet kuriame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA \$10.00

This Month's Cover

V. Verikaitis, Toronto, Ont., Canada, is one of the most distinguished Lithuanian soloists in the free world. Verikaitis has toured with his concerts all large cities of Canada and the U. S., he has many appearances on various TV and radio programs. For the first time he will give a concert in Los Angeles, Calif., at the Statler Hotel on Aug. 9, 1957, during the Knights of Lithuania 44th National Convention. For more about V. see pp 6-7.

Back Cover

Ruins of the Castle of Biržai in pre-war independent Lithuania.

Photo by V. Augustinas

"LIETUVIŲ DIENŲ" PLATINTOJAI

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:

Baltimore, Md. — A. Česonis, K. Bradūnas.

Brooklyn, N. Y. — Laima, Darbininkas, Karys, Vienybė.

So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, J. Joku-baitis, Kun. J. Kiimas, S. Minkus.

Chicago, Ill. — K. Babickas, Balys Brazdžionis, A. Kartanas, J. Karvelis, S. Metricks, St. Penčyla, Marginiai, P. Švelnys, Terra, B. Urbonas, V. Būtėnas, Draugas, Naujienos, Sandara.

Cicero, Ill. — K. P. Deveikis, P. Ramanauskas, J. Pautienius.

Cleveland, Ohio — Dirva, V. Ročiūnas.

P. Joga.

Detroit, Mich. — Gaiva, Neringa, St. Anthony's Parish Library, M. Šimonis.

Elizabeth, N. J. — P. Kudulis, A. Rudzitas.

E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus.

E. Chicago, Ind. — E. Vilutis.

Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.

Great Neck, L. I., N. Y. — A. Šalčius.

Hartford, Conn. — V. Nenortas.

Kenosha, Wisc. — V. Gaidelis.

Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.

Miami, Fla. — Kun. A. Tamošiūnas.

Newark, N. J. — K. Trečiokas.

New York, N. Y. — Tėvynė.

Omaha, Nebr. — E. Ribokienė, J. Cicėnas, Kun. L. Musteikis.

Philadelphia, Pa. — J. Karaška, B. Raugas, V. Karalius, L. Meyer.

Pittsburgh, Pa. — P. Žilionis.

Rochester, N. Y. — A. Sabaliauskas.

Waterbury, Conn. — J. Gaidys, Spauda.

Waukegan, Ill. — V. Petrauskas.

Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas.

Worcester, Mass. — P. Pauliukonis.

CANADOJE:

Toronto, Ont. — Atlantic Restaurant, A. Bajorinas, A. Kuolas, Rūta Restaurant, J. Smolskis, Tėviškės Žiburiai, Time Cigar Store, V. Aušrotas.

Hamilton, Ont. — Z. Orvidas, J. Pleinys, S. Bakšys.

St. Catherines, Ont. — K. Kudukis.

Montreal, Que. — P. Rudinskas (Parish Library), Nepriklausoma Lietuva.

Winnipeg, Man. — S. Bujokas.

W. Lorne, Ont. — A. Kojelaitis.

Welland, Ont. — K. Žukauskas.

Vancouver, B. C. — E. Gumbel.

BELGIJOJE:

Louvain — Kun. J. Dėdinas.

ANGLIJOJE:

London — D. Daunoraitė.

Bradford — Kun. J. Kuzmickis.

Nottingham — K. Rozanskas.

AUSTRALIJOJE:

Melbourne — A. Vingis, B. Zūmeris.

Canberra — V. Balsys.

N. Geelong — L. Bertašius.

St. Kilda — P. Blienkevičius, N. Butkūnas.

Sydney — Kun. P. Butkus.

Adelaide — Kun. P. Jatulis.

Rivervale, W. Australia — Kun. L. Kemėšis.

Williamstown — Kun. L. Vaseris.

Hindmarsh — Australijos Lietuvis.

Edwardstown, S. Australia — A. Kubilius.

Cabramatta — J. Skirka.

Brisbane — K. Stankūnas.

TASMANIJOJE:

Hobart — A. Muncelis.

ITALIJOJE:

Rome — Kun. V. Mincevičius.

DAILININKAS VYTAUTAS K. JONYNAS, šiais metais sulaukęs 50 metų amžiaus, savo mokinių ir kolegų tarpe. T. k. Urbaitytė, Kašubienė, Žoromskis, Bielskis, Lapė, Viesulas, Kašuba.

ARTIST V. K. JONYNAS, New York, N. Y., marks this year 50th birth day anniversary. He is pictured with his students and friends. Photo V. Maželis

TARP TIESOS IR MELO

KELIAS Į GROŽĮ IR GĖRĮ

Arch. EDM. ARBAS-ARBAČIAUSKAS, Birmingham, Mich.

Dažnai mes sakome: žiūrėk, kaip tas gražu, tik nepraktiška. Pagalvokime, ar tokiu pasakymu mes neklystame. Praktiška ir naujinga yra tik tai, kas yra gražu, ar tai būtų jūros ošimas, ar žmogaus sukurta jūros simfonija.

Grožį mes pajuntame tada, kai instinktyviai mūsų siela, regėjimas ir klausa, be tarpusavio konflikto jaučia darnią tiesos harmoniją.

Mes galime sakyti ar prileisti sau, kad tik tas gražu, kas praktiška, ar kas praktiška, tai ir gražu. Tai ir būtų kasdieninio gyvenimo principas, nežiūrint, kur gyventume: ištaigingoje pilyje ar prastoje lūšnėlėje. Grožis nėra matuojamas puošmenų kiekiu, nei monetinėmis vertybėmis. Kiekvienas perdėtas perkrovimas, ar tai būtų architektūroje, ar mene, ar žmogaus aprangoje, ar net ir valgių stalo parengime reiškia ne grožį, o vulgarumą. Reikalinga nuojauta ir saikas grožio ir jo išraiškos atpažinimui. Tai veikia sielos pakilumą džiaugsmui, nusiteikimą dvasiniam didingumui, iš to susidaro patrauklumas ir įdomumas. Niekados nepažinsime tikrojo grožio tiesos, jei neugdysime savyje pažinimo sąvokų ir jų priežastingumo.

Šių dienų žmogaus gyvenimas yra didelė kova tarp tiesos ir melo, tarp gėrio ir blogio, tikrojo grožio ir vulgarumo. Visur vyrauja netikrumas, "abstrakcija": iš gyvenimo eliminuojama tiesa, iš meno

— grožis, iš realybės — forma. Neriamasi į susikurtą chaosą ir ten "ieškoma". Ko? Laisvės. Kokios? Individualios. O viešpatauja masė.

Neturintieji savęs ir savo mintijimo apvaldymo valios bet kuriam apsiereiškimui, liejasi su mase kaip lava, naikindami dieviškos prigimties tikrąjį grožį, vardan kilnių šūkių ir idėjų. Vulgarumo, melo ir blogio pranašų nestinga šių dienų materialistiniame gyvenime. Jie nesidrovi skambinti netikrais varpais, šaukdami, apkaltindami kitus neatjautimu, nesupratimu ar nepatriotiškumu. Tik ten tikrasis kelias, kur jiems patinka ar patogiu eiti, o tu — masė nestabtelėdama ir negalvodama privalai akiai sekti juo, ir tik jis turi teisę tau pasakyti, kas melagingai teisinga, kas blogai gera ir kas vulgariai gražu.

Pagal dieviškąją principą kiekvienas žmogus yra pasaulis su gražia siela ir išmintimi savy. Nereikia būti privilegijuotam, kad ir kasdieniniame gyvenime galėtum sukurti grožinį pasaulį, išplaukiantį iš dvasios pojūčių. Turėdamas savyje, mokėsi įvertinti ir kito.

Dvasinio didingumo išugdymui yra būtina atsikratyti smulkmeniškumo ir skrupulatiškumo. Tai dvasinių polėkių vėžys. Kas vieną kartą išvydo tikros tiesos šviesą, niekad napakels dvasinės tamsumos. Žmogus, turėdamas savyje gėrio savumą, duos sau tai, kas gražu ir kas gera.

III - JI VLIKO SESIJA JAV

Visos VLIKO foto nuotraukos
VYTAUTO MAŽELIO

Trečioji VLIKO sesija JAV-se įvyko 1957 m. gegužės 31 ir birželio 1-2 dienomis, New Yorke.

Sesijoje dalyvavo visų devynių VLIKą sudarančių grupių atstovai, jų pavaduotojai ir svečiai. Viso sesijos buvo penki posėdžiai.

Atidaromajam ir užbaigiamajam posėdžiams pirmininkavo VLIKO pirm. J. Matulionis, pavaduojamas prof. J. Kaminsko. Antram posėdžiui pirmininkavo Rapolas Skipitis, III-čiam — J. Stiklorius, IV-tam — prof. B. Vitkus, V-tam — A. Juknevičius. Sekretoriavo H. Blazas.

Pasveikinimo žodį tarė Birutė Bilevičiūtė, praėjusį rudenį švedijoje pabėgusi nuo Sovietų laivo, dabar atvykusi į JAV.

Pirmasis posėdis buvo skirtas pranešimams.

VLIKO pirm. J. Matulionis valandą užtruksiuose pranešime plačiai referavo apie VLIK darbus, politines sąlygas ir santykius su Lietuvos diplomatais bei ALTU, LLK ir kitomis institucijomis. Pranešime palietė padėtį pavergtoje Lietuvoje, tremtinius Sibire, VLIKO įtaką krašte ir kt. Iškeltos VLIKO pastangos konsoliduoti visas lietuviškas politines ir visuomenines jėgas sekmingesnei kovai prieš Lietuvos okupantą. Pirmininkas pabrėžė Lietuvos laisvinimo akcijos laisvame pasaulyje organizavimą, o taip pat laisvajam pasauliui skirtų ELTOS informacijų svetimomis kalbomis plėtimą.

A. Devenienė, V. T. pirmininko p. e., pranešė apie VT ir jos įstaigų darbus Europoje. Jos pranešimas pavaizdavo VT veiklą politinėje srityje Lietuvos interesus ginant ir kovojant

VIENTAS IŠEINA — KITAS ATEINA. Buv. Vliko pirm. Jonas Matulionis ir naujasis pirmininkas dr. Antanas Trimakas po Vliko prezidiumo rinkimų.

JONAS MATULIONIS, former president of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania, has friendly talk with Dr. A. Trimakas, newly elected president of this body.

TREČIOSIOS VLIKO SESIJOS JAV-SE DALYVIAI: Pirmoje eilėje (iš k. į d.): H. Blazas, A. Devenienė, J. Matulionis, prof. J. Kaminskas, Vaclo. Sidzikauskas; antroje eilėje: Pr. Vainauskas, K. Bielinis, R. Skipitis, J. Mašalaitis, dr. J. Pajaujis, dr. M. Anyšas, prof. J. Vitkus; trečioje eilėje stovi: J. Audėnas, J. Liūdžius, dr. M. Alseikaitė Gimbutienė, A. Juknevičius, dr. Antanas Škėrys, Stasys Lūšys, P. Jočys, dr. J. Petronis; ketvirtoje eilėje: plk. K. Škirpa, dr. A. Trimakas, dr. M. Devenis, J. Pakalka, dr. Vl. Viliamas, red. J. Kardelis, L. Šimkus; penktinėje eilėje: A. Kynastas, M. Brakas, L. Vasil, J. Stiklorius, P. Minkūnas, dr. D. Krivickas ir M. Gelžinis.

DELEGATES to the third session in the U. S. of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania. At present this Committee acts as Lithuanian Government in exile.

prieš Sovietų melus. Suminėti kontaktai su laisvų valstybių institucijomis, veikla Baltų taryboje ir kt.

M. Brako pranešimas lietuvių Vakarų Sienų komisijos darbus. Vakarų Lietuvos etnografiniais klausimais studijas baigė ir komisijai pateikė šie asmenys: Dr. M. Alseikaitė Gimbutienė, Dr. J. Balys, inž. J. Gimbutas, J. Lingis ir J. Žilevičius. Darbas varomas toliau. Pranešimą papildė Dr. M. Anyšas, pranešdamas, kad baigia rašyti Prūsų Lietuvos istoriją, apimančią VIII-X šimtmečius.

Dr. A. Trimakas pranešė apie Lietuvos Rytinių sienų komisijos veiklą, paliesdamas santykius su lenkais, ukrainiečiais, gudais.

J. Audėnas, Lietuvos Atstatymo komisijos pirmininkas, pranešė, kad komisija, tęsdama savo darbą, narių pastangomis ir lėšomis yra atlikusi Lietuvos atstatymo klausimais 14 studijų ir išleidusi rotatorium spausdintų 11 sąsiuvinį.

V. Sidzikauskas, lietuvių delegacijos prie Pavergtų Tautų seimo pirmininkas, pranešė apie PET darbus, didėjančią reikšmę tarptautinėje politikoje, ypač Europoje, ir lietuvių delegacijos įnašą į Pavergtų Europos Tautų veiklą.

K. Škirpa, VLIKO politinių grupių vidinei konsolidacijai siekti komisijos pirm., pranešė kontaktų eigą su VLIKE nedalyvaujančiomis politinėmis grupėmis. (Jo platus pranešimas išspausdintas "Naujienose".)

Dr. D. Krivickas plačiai apžvelgė Lietuvos laisvinimo problemą pasikeitusiose sąlygose, iškeldamas minčių dėl Lietuvos valstybės atstatymo veikusių sutarčių ribose, dėl santykių su kaimynais, dėl tautinių mažumų Lietuvoje problemos ir kt.

Pranešimai baigti antrosios sesijos posėdžio pradžioje; likęs posėdžio laikas, o taip pat visos trečias posėdis skirta diskusijoms.

Iš pranešimų ir diskusijų iškilo visa eilė rezoliucijų, kurios suredaguoti pavestos komisijai (Dr. M. Anyšas, B. Vitkus, J. Kardelis).

Ketvirtas ir iš dalies penktas posėdžiai skirti VLIKO ir VT vidaus reikalams. Svarstant finansinius klausimus, nutarta laikytis kuo didžiausio taupumo, daugelį darbų atliekant laisvu įsipareigojimu, neapmokamai.

Sesijai patiekto šamatos už 1957 metų II pusmetį, palyginus su 1955 m. VT šamata, sumažinta pusiau. O palyginus su 1956 m. šamata, VLIKO prezidiumo šamata sumažinta dviem trečdaliais. VLIKO prezidiumas nebeturės nė vieno apmokamo asmens.

Į VLIKO prezidiumą išrinkta:

Dr. Antanas Trimakas, pirmininkas;
Dr. Jonas Stiklorius, vicepirmininkas;
Henrikas Blazas, sekretorius.

Vykdomąją Tarybą sudaro: Jonas Glemža, pirm., Dr. P. Karvelis, ir J. Kairys, nariai.

Tautos Fondo valdybą įeina: Prel. J. Balkūnas, A. Devenienė, Dr. J. Budzeika, P. Minkūnas ir J. Jaks-Tyris.

Kontrolės komisija perrinkta; ją sudaro: J. Norkaitis, pirm., E. Simonaitis, kun. dr. Gronis (vietoje J. Kairio), nariai.

NAUJASIS VLIKO PIRMININKAS

DR. ANTANAS TRIMAKAS:

"Bendra konsolidacijos kalba

visiems su visais reiks surasti".

Naujasis VLIKo pirmininkas Dr. Antanas Trimakas į tą darbą ateina ne kaip naujokas. Atstovaudamas VLIKe Lietuvos Ūkininkų Sąjungą, kurios centro valdybos nariu jis dabar yra, Dr. Trimakas VLIKe aktyviai dalyvauja nuo 1944 metų.

Nuo 1929 m. ligi bolševikų okupacijos dr. A. Trimakas yra dirbęs Lietuvos diplomatinėje tarnyboje Stockholme, Lenkijoje ir paskutiniu metu Vokietijoje.

Amerikon atvykęs 1947 m., čia jis dalyvauja eilėje tarptautinių organizacijų. Yra Vidurio Europos Krikščionių Demokratų Sąjungos vicepirmininkas. Šiuo metu dirba Lietuvos Laisvės Komiteite ir yra jo sekretorius. Pavergtose Europos Tautose jis yra Lietuvos delegacijos vicepirmininkas.

Ekonominių mokslų daktaro laipsnį A. Trimakas įsigijo Prancūzijoje. Teisę studijavo Kaune, tarptautinę teisę Hagos Tarpt. Teisės Akademijoje, o politinius mokslus — Tarptautinių Santykių Mokykloje prie Tautų Sąjungos Genevoje. Atvykęs į JAV, politinius mokslus pradžioje dėstė Gannon College, Erie, Pa., o šiuo metu nuo 1950 m. ekonominius mokslus dėsto Seton Hall University, N. J.

Perėmęs LVIKo pirmininko pareigas iš pusantrų metų LVIKo poste uoliai dirbusio J. Matulionio, naujasis pirmininkas pasidalino mintimis su spaudos atstove Salomėja Narkėliūnaitė, kuri keletą jų patiekia mūsų žurnalo skaitytojams.

Darbo gairės

Vertindamas buv. VLIKo prezidiumo pastangas ir nuveiktąjį darbą, rūpinantis, kad laisvinimo veikla ir VLIKo darbas pakryptų į pozityvesnę kryptį, užmirštant vidinius nesusipratimus, Dr. Trimakas pabrėžė, kad šitų gairių bus laikomasi ir ateityje.

"Visa eilė rezoliucijų, priimtų sesijos metu, kalba už tai, kad šia kryptimi veikiant, bus galima daug ko pasiekti."

Santykiai su kitais veiksniais

Be abejo, darbo sėkmė pareis ir nuo to, kaip darniai bendradarbiaujama su kitais Lietuvai dirbančiais veiksniais. Pirmininkas tikisi tolimesnės Amerikos Lietuvių Tarybos stiprios paramos, kaip ji buvo visados teikiama. Jis mano, kad ir Lietuvos diplomatai ras galimų būdų ir priemonių VLIKo veiklai padėti. Su Lietuvos Laisvės Komiteitu ir toliau bendradarbiavimas pasiliks produktyvus, kaip ir ligi šiolei.

Toliau dr. Trimakas pareiškė, kad tokiu sunkiu Lietuvai laiku mūsų veiksniai ir paskiros politinės grupės turėtų pamišti, kas mus skiria, o žiūrėti daugiau to, kas mus visus jungia.

"Tikiuosi, kad savo tautos dabartinių vargų ir jos nenumaldomo troškimo išsilaisvinti paveikti surasime bendrą kalbą ir visuomenės konsolidacijai. Visokiais būdais ir visada remsiu kiekvieną iniciatyvą ir pastangas, kurios prisidės prie lietuviškojo darbo apjungimo ir visų grupių susibūrimo į bendrą darbą, kuriam ilgus metus ištvermingai vadovavo Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komiteetas", sako dr. Trimakas, pridurdamas, kad jis sveikina vlikinių grupių iniciatyvą pastūmėti šia kryptimi lietuvių visuomenės konsolidaciją bendram laisvinimo tikslui.

Ateities darbai

Pagrindiniais Vliko ateities darbais ir rūpesčiais pirmininkas nurodė bendrą akciją su pavergtųjų tautų organizacijomis. Turėdamas savo atstovus PET, VLIKas dalyvaus apeliuojant į laisvąjį pasaulį dėl padėties Tėvynėje. Bus keliamas balsas dėl sovietų kolonialinio Lietuvos ir jos žmonių eksploatavimo; į Jungtines Tautas bus beldžiamasi, kad pavergtųjų išlaisvinimo byla gautų eiga, reikalaujant, kad so-

vietai atitrauktų savo kariuomenę, administraciją ir kad patys žmonės galėtų laisvai pasakyti, kokios santvarkos jie norėtų.

Santykiai su kaimynais

Šalia lietuviškų reikalų, kyla klausimas ir dėl santykių su Lietuvos kaimynais — vokiečiais, lenkais, ukrainais, gudais ir pabaltiečiais. Pirmininko nusistatymas gerinti santykius su jais visais, bet, žinoma, ne savo tautos interesų kaina. Čia Dr. Trimakas priminė lenkų egzilinės vyriausybės Londone užs. reikalų ministerio Zavišos įv. valstybėms išsiuntinėtą

notą, kurioje Lenkijai reikalaujama dabartinių vakarų sienų pripažinimo ir buvusių sienų grąžinimo Rytuose, taigi ir Vilniaus. Toks lenkų "žygis", pabrėžė pirmininkas, nėra "nei teisėtas, nei naudingas abiejų kraštų reikalams, suprantant, kokioje būklėje dabar yra ir pati Lenkija ir Lietuva. Ta nota lietuvių kiršinami prieš lenkus ir tuo pačiu silpninama bendra kova prieš bendrą priešą."

Kalbėdamas apie JAV, dr. Trimakas pareiškė kad VLIKas negali pamiršti ir niekad nepamirš Amerikos draugingos laikysenos Lietuvos laisvinimo reikalu, tikėdamasis, kad toks

NAUJASIS VLIKO PREZIDIUMO PIRMININKAS dr. A. Trimakas kalbasi su prof. J. Kaminsku, buv. prezidiumo vicepirmininku ir pačiu pirmuoju Vliko pirmininku.

A. TRIMAKAS and J. Kaminskas at the recent session of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania.

POKALBIS TARP KETURIŲ. Iš k. į d.: naujasis Vliko pirm. dr. A. Trimakas, Kipras Bielinis, prof. J. Vitkus ir buv. Vliko pirm. J. Matulionis

THE FOUR DELEGATES meet at the recently session of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania. supratimas ir parama bus ir ateityje.

KAIRĖJE: Dainininkas Vaclovas Verikaitis su žmona Ramute vieny Naujųjų Metų išvakarėse. **DEŠINĖJE:** Verikaičių dukra Salomėja Danutė, tėvų vadinama Mažute. Lanko baletu studiją ir yra pasirodžiusi scenoje.

LEFT: Mr. Vaclovas Verikaitis of Toronto, Ontario, Canada, and his wife Ramutė on one of the New Year's eves. RIGHT: A young Miss, Mažutė, daughter of Mr. and Mrs. Vaclovas Verikaitis.

VACLOVAS VERIKAITIS

Kiekviena istorija turi pradžią. Dažnai jos prasideda nuo moters. Adomo istorija prasidėjo nekaip. Su Vaclovo "pagunda" išėjo žymiai geriau.

Jei ne turinti sceniniam menui patraukimą Ramutė Paškevičiūtė-

Verikaitienė, tai gal ir neturėtų mēm šiandieną žymiojo lietuvių solisto — Vaclovo Verikaičio.

Vaclovas Verikaitis sutiko savo būsimąją žmoną Ramutę Paškevičiūtę Toronte, sugrįžęs iš Kanados miškų. 1949 metais sumainė aukso

SOLISTAS VACLOVAS VERIKAITIS groja vargonais. Užsiauginęs barzdelę vienai televizijos vaidinimo rolei. V. Verikaitis yra šiuo metu vienas žymiausių lietuvių dainininkų solistų Kanadoje ir JAV-se. Plačiau žiūr. čia spausdinamame straipsnyje.

SOLOIST VACLOVAS VERIKAITIS at the organ. Mr. Verikaitis is one of the most distinguished Lithuanian soloists in Canada and the U. S. A. He has toured with Concerts all large cities of the U. S. and Canada. He is going to give a concert on August 9, 1957, at the Statler hotel in Los Angeles during the Knights of Lith. 44th National Convention. For more about him read the article on this page and see the pictures on pages 6 and 7.

RAMUTĖ PASKEVIČIŪTĖ- VERIKAITIENĖ, solisto Verikaičio žmona.

MRS. RAMUTĖ VERIKAITIS (former Miss Ramutė Paškevičiūtė), wife of Vaclovas Verikaitis, Toronto, Canada, one of the most distinguished Lithuanian soloists.

žiedus. Ramutė, matydama, kad Vaclovas turi gerą balsą, ir patraukimą muzikai, paskatino jį imtis rimtų dainavimo studijų ir visą laiką

VACLOVAS VERIKAITIS, kaip ir daugelis naujųjų ateivių, savo "karjerą" Kanadoje pradėjo kirsdamas Kanados miškuose malkas. (V. V. dešinėje).

VACLOVAS VERIKAITIS makes his first steps in the New World by cutting woods in Canada's forests.

stipriai rėmė. Ir Ramutė čia neapsiriko: po kelių metų rimto darbo Vaclovas tapo vienu iš žymiausių lietuvių dainininkų-solistų visame laisvajame pasaulyje.

Vaclovo jaunystė ir pirmieji žingsniai dainavime Lietuvoje

Vaclovas Verikaitis — dar jaunas vyras: tik per trisdešimt perkopęs. Gimė jis Lietuvoje ir vaikystės dienas praleido Panevėžyje ir Troškūnuose. Mokėsi Panevėžyje ir Vilniuje. Dainavo Vilniaus operos chore ir mokėsi Vilniaus muzikos mokykloje. Lietuvoje jo dainavimo ir muzikos mokytojai buvo: Benoni, A. Kutkus, Br. Budriūnas, Galkauskas ir kiti.

Karas, tremtis, benamių kelias, kaip ir daugeliui, ir Vaclovui pradėję darbą nutraukė

Austrė ragina „neužkasti talento“

Būdamas tremtyje, Vokietijoje, dainavo Štarkos vedamame vyrų chore Dillingene. Bet dainavimui tuo laiku Vaclovas daug dėmesio nekreipė. Gyvendamas Vokietijoje, lankė dainavimo studijas pas buv. žymią Vienos operos solistę. Ji pakartotinai ragino dainavimo studijų neužleisti. Bet tuo metu Vaclovas galvojo, kad tas austrės skatinimas tesas jos privataus biznio reikalas.

Bet ryšių su daina Vaclovas nenutraukė: pereinamojoje stovykloje, išvykdamas į Kanadą, suorganizuoja chorą ir okteta, duoda jų koncertą, paskui laive duoda koncertą personalui; dainuoja ir Kanados miške — suorganizuoja vyrų chorą ir jam vadovauja.

Rimtos dainavimo studijos

Rimtai dainavimo meną pradėjo studijuoti pas dr. Ernesto Vinci, To-

VACLOVAS VERIKAITIS (vidury, II-je eilėje) su nuolatine kvarteto akomponiatore Patricia L'Heureux ir kvarteto dalyviais. Iš k. į d.: H. Razaitis, A. Brazys, V. Bižauskas, antroje eilėje, ir J. Zubrickas.

V. VERIKAITIS (center, second row) with the members of his Quartet and accompanist Miss Patricia L'Heureux.

ronto konservatorijos profesorių. Po vienerių metų studijų konservatorijoje, pereina studijuoti muzikos į Toronto un-to muzikos fakultetą. Po trejų metų studijas baigia, bet mokslo nenutraukia ir kitais metais rengiasi gauti magistro laipsnį. Jau dabar turi teisę mokytojauti vidurinėse mokyklose.

Nuolatinis C.B.C. bendradarbis

Jau ketveri metai, kaip Verikaitis yra nuolatinis C.B.C. (Canada

VACLOVAS VERIKAITIS vadovauja mišriam chorui ir vaikų orkestrui. Čia matome tuos abu vienetus ir Verikaitį (pačioje dešinėje) jiems diriguojant.

V. VERIKAITIS CONDUCTS his mixed choir and children's orchestra, in Toronto.

Broadcasting Co.) radijo programos "Songs of the people" narys. Čia jis turi progos padainuoti lietuviškų dainų. Už jas jis yra susilaukęs labai gerų kritikos balsų. Su koncertais jis yra apvažinėjęs visą Ontario provinciją. Dalyvavo eilėje koncertų su orkestrais, kurių programos perduotos per televiziją visai Kanadai ir daliai Amerikos.

Koncertai Amerikoje

Pirmasis pasirodymas JAV-se buvo 1955 m. pavasarį "Aidų" koncerte Bostone. Iki šiol solistas yra apilankęs visas didžiąsias lietuvių kolonijas ir davęs liet. dainų ir pasaulinės muzikos koncertų. Publikos visur jis sutinkamas su entuziazmu, kritika, ne tik mūsų, bet ir amerikiečių, Verikaičio balsą ir dai-

navimą vertina labai teigiamai.

Rugpiučio mėn. dainininkas pasieks Ramiojo Vandenyno krantus, Los Angeles miestą, kur atliks koncertą L. Vyčių 44-jo metinio suvažiavimo proga Statler viešbutyje.

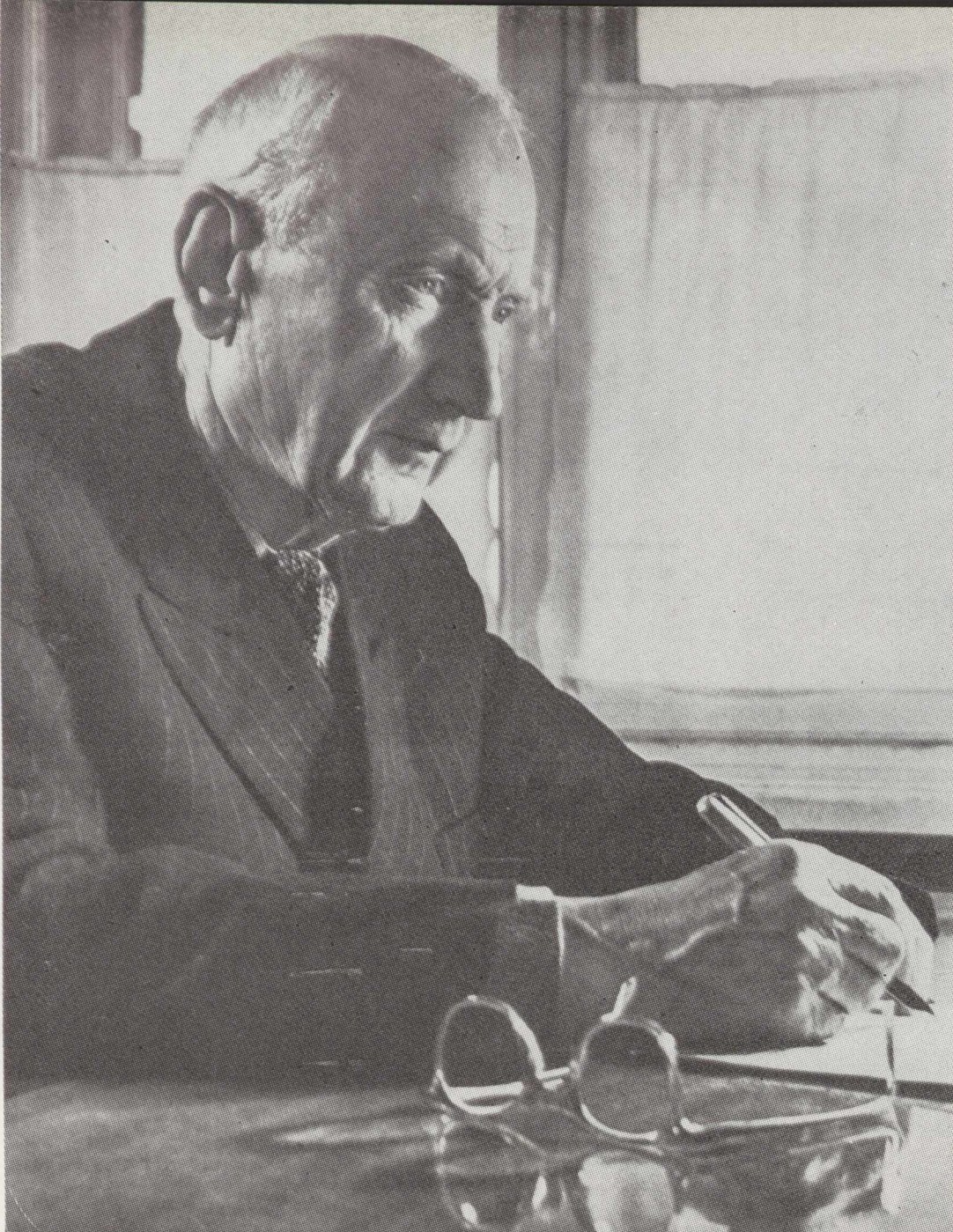
Vacl. Verikaitis vargoninkauja Tėvų Pranciškonų vedamaj liet. parapijoje Toronte; vadovauja chorui; turi sudaręs kvartetą ir jam vadovauja; kas savaitę dalyvauja programoje "Songs of my People"; dažnai pasirodo įvairiose TV programose; be to, daug rašo spaudai. Tai nepaprastos energijos ir visur aktyvus šimto darbų užverstas žmogus. Iš jų labiausiai jam prie širdies — tai koncertai. Bet gi ir tarp tų daugybės darbų jis randa laiko savo šeimai — mielajai žmonai Ramutei ir dukrelei Mažutei.

L. V.

VACLOVAS VERIKAITIS įvairiose operose. 1. Užburtoji fleitoja, 2. Mannon ir 3. Romeo ir Julija operose.

SOLOIST VERIKAITIS has had parts in a number of various operas; he is pictured here in the following ones: The Magic Flute, Mannon, and Romeo and Juliet.

RAŠYTOJAS ANTANAS VIENUOLIS (ŽUKAUSKAS), kurio 75 metų amžiaus sukaktį labai plačiai paminėjo okupuotos Lietuvos spauda. Nepriklausomoje Lietuvoje buvo išleista 12 tomų jo raštų; dabar okupantai tesudarė tik 7 sau pakenčiamų raštų tomus.

ANTANAS VIENUOLIS, one of the most distinguished Lithuanian authors in occupied Lithuania, marks 75th anniversary this year.

SUGRIŽIMAS

Ištrauka iš romano "Emigrantai"

ANTANAS VIENUOLIS

Buvęs rusų armijos kareivis Jokūbas Gūgis su savo šeima, po sunkios trijų mėnesių kelionės išbadėjusia, karo išvarginta Rusija, parvažiavo, pagaliau, Latvijos sieną ir atsidadė Laisvoje Nepriklausomoje Lietuvoje. Per ilgą kelionę labai išvargę, pravalgę visus pinigus, kuriuos turėjo susitaupę, išpardavinėjo savo ir pačios brangesnius daiktus ir tik taupė, kad kaip nors užtektų namo parvažiuoti. Nors pirma Jokūbas Gūgis ir labai jaudinosi, pagalvojęs, kaip pamatysiąs savo tėvynę, bet dabar, išvargusiam ir išbadėjusiam, jau nebedarė jam įspūdžio nei jo laisva tėvynė, nei tautiečiai valdininkai, nei pati lietuviška tvarka. Nebejaudino stotyse lietuviški parašai, lietuviška kalba, ir tik buvo nuostabu ir keista, kad ir savieji, lietuviai, juos krėtė ir ieškojo pinigų ir proklamacijų, lygiai taip, kaip rusai ir latviai.

Pirmučiausia, kas jiems visiems rūpėjo peržengus latvių lietuvių sieną, tai visiems sočiai pavalgyti. Pavalgyti kokių rūgščių kopūstų su lašiniiais ir juoda duona ar ir vienos juodos duonos su vandeniu. Bet stotyje nebuvo nei bufeto, nei kokios parduotuvės, nors perone lentinėje palapinėje pardavinėjo vokiškus cigarus ir cigaretes.

Jokūbas pabėgė į miestelį, bet ir miestelyje buvo brangi duona, brangi mėsa, ir už stiklinę arbatos su cukrum prašė keturių dešimtų rublių "kerenkomis" arba dvide-

šimties fenigų vokiškai lietuviškai, ir niekur nesimatė tų valgių pertekliaus, apie kurį kalbėjo anapus sienos savo eilės laukia pabėgėliai.

Barake davė visiems juodos sriubos be duonos ir šutintų bulvių su luobomis. Bulvės buvo saldžios, vandeningos ir neskamos. Pas baraką prižiūrėtoją Jokūbas gavo už kerėnkas lietuviškos duonos, bet ir duona buvo įtartina: rupi, suzmekusi ir nelindo pro gerkle.

Paskiau buvo ilgas tardymas ir surašinėjimas: kur kas gimęs, augęs, kuo vertęsis Rusijoje, kokiai partijai priklausė; ką pažįstas Lietuvoje, kokius turįs gimines ir kur kas norįs apsigyventi.

Dar gyvendami Pavolgy, prispirti skurdo ir bado, abu su žmona ilgai tarėsi ir aimanavo, kur jiems važiuoti: ar Vilnijon į pačios gimines, apie kuriuos seniai jau neturėjo jokių žinių, ar vyro tėviškėn, Nemažinuosna, kur ant pusvalakio žemės ūkininkavo abu Jokūbo tėvai, du nevedę broliai ir dvi netekėjusios seserys. Nors Jokūbai iš namų dalios kaip ir nebepriklausė, bet raštu nuo jos nebuvo atsikaręs, ir dabar užsirašė tėviškėn.

"Sovietskų" ir "kerenkų" Lietuvoje jau niekas nebeėmė, bet už carinius banknotus, kurie tebebuvo brangūs Rusijoje ir kuriuos Jokūbas atsivežė Lietuvon gudriai išsiuvęs į švarko pamušalą, nusišaudė stotyje žydėlį ir parvažiavo savo gimtinin sodžium, kuriame jis

nebuvo jau daugiau kaip dešimt metų. Dar prieš Didįjį karą, kaip išėjo kariuomenėn, taip daugiau į Nemažūnus ir nebegrįžo. Atleistas iš pulko atsargon, gavo jis viename Pavolgio mieste tarnybą ir užsibuvo. Netrukus vedė; gavo geresnę vietą; susilaukė dvejetainio vaikų ir pamažėl, pamažėl pradėjo apsiprasti svetimame krašte ir pamiršti tėvynę ir tėvus, ir kitą kartą sunku jau buvo namo ir laiškas beparašyti...

Kai žydelis išsuko iš vieškelio į kaimą, buvo jau pavakarys; nemajūniečiai dar piovė rugius ir tik laukė atvėstant, kad galėtų pradėti rišti pėdus ir statyti gubas. Pamatę tokioje darbymetėje atvažiuojantį į kaimą žmonių vežimą, visi sustojo pabarėse ir spėliojo, kas čia tokie važiuotų.

Jokūbas sėdėjo nuleidęs nuo vežimo kojas ir, visas virpėdamas, rijo akimis tėviškės laukus ir tik dairėsi, dairėsi. Jo žmona gėrėjosi gubų tankumų, vaikai iš vežimo siekė varpų; jas pasiekę, raškė, trynė tarp delnų, valgė grūdus ir džiaugsmingai klykė, kai pasisekdavo išrauti iš rugių žydintį kukalį arba nugnybti už galvutės rugiagėlę.

— Padėk, Dieve, dėde, ko taip žiūri? Ar nebepažįsti? — pakalbino Jokūbas arčiau kelio pabarėje su dalgele stovėjusį senį Vilnonį ir nušoko nuo vežimo.

— Iš tikrųjų gi, nepažįstu!.. Bene Jokūbas?! Tai seniai matytas!..

Abu apsikabino ir pasibučiavo. Su Jokūbo šeima Vilnonis pasisveikino tik akimis, bet į juos neprabilo nė žodžio.

— Ar ilgam gi Jokūbas? — daug ką sumetęs, paklausė Vilnonis ir taip pat nukreipė akis nuo jo žmonos ir vaikų.

Mat, jis susitarė su Jokūbo tėvais šį rudenį išleisti už jų vyresniojo sūnaus Antano savo dukterį Gindrutę, bet dabar, pagrižimas namo jaunesniojo — Jokūbo, jį kaip šaltu vandeniu apipylė.

— Kaip Dievas duos, dėde; pirma norime visi duonele atsigauti... Kaip gi mano namiškiai, ar visi gyvi, ar sveiki... žinai, ir nelaukia? — Egį, ut, už šventaragio rugius piauna... Ir sveiki, ir gyvi, — ir Vilnonis, visu liemeniu apsisukęs, parodė Jokūbai kur.

Jokūbas tuoju pažino pabarėję savo tėvą, motiną, įžiūrėjo brolį Antaną ir abi seseris. Jam vėl suspaudė širdį, bet daugelio žmonių akivaizdoje susilaikė ir, išsėdęs vežimą, nuvažiavo sodžium. Pagaliau pažino svetį ir kiti nemajūniečiai; pažino savąjį ir Gūgiai. Tačiau niekas neskubėjo prie vežimo pasitiktų ir pasidžiaugtų. Senis Gūgis, pažinęs savo sūnų, ūmai susigriebė, šūktelėjo mergiotėms, kad negaitų ir, tarytum, visai nekreipdamas akių ten, kur žiūrėjo visi, pradėjo kirsti rugius.

— Ak, Tu macnas, Tu Pone! — Jokūbėlis parvažiavo! — susiėmė motina rankas: — Tėvai, žiūrėk — su pačia, su vaikais... Aš bėgsiu namo pasitiktų...

Tėvas jai nieko neatsakė, nes ir jam pakirto kojas.

— Aš bėgsiu, Jonai. Vieni namai... — Palauk, — sudraudė ją vyras ir, dėbelėjęs akimis į Antaną, pašnibždomis pasakė:

— Untanas gal nepažino.

— Pažino. Aš bėgsiu, tėvai. Pasitiksiu, — ir ji įbedė į pėdą piautuvą.

— Palauk, tuoj ir visi pareisim. Tegul pirma Juozapota pasitinka. Mes kartu pareisim. Žiūrėk, visi kad žiūri... Ir Untanas.

— Juozaput, bėk tu namo — žiūrėk, kas parvažiavo, pasakė Juozapotai tėvas, pradėdamas naują barą.

Motina vėl pasiėmė piautuvą, bet jau buvo nebe darbininkė: šiaudai painiojos jai tarp pirštų, ir nebegalėjo suimti saujos. Nebe toks smagus kirtikas pasidarė ir tėvas. Antanas ir Antalia tik iš tėvo nusiminimo ir motinos elgesio suprato, kas per svečias nuvažiavo sodžium. Tėvų nuotaika paveikė ir vaikus. Norėjo Antalia prieiti prie motinos, bet, pamačiusi, kad ji kalbasi su tėvu pašnibždomis, sugrįžo pabarėn, o Antanas, primygęs keliu pėdą, ilgai ji rišo ir lamdė. Negreit jis pasikėlė nuo žemės. O kai pasikėlė — buvo niaurus kaip debesis.

— Tai tu, kad atvažiavo svečių, — piktai pašiepė Gūgius arti vieškelio kirtęs rugius Kviklys ir pasi-guodė kaimynui Ražanui:

— Stačiai unt Untano vestuvių! — Kadgi niekas nebėga pasitiktų, — atsilygino jam Ražanas.

— Tai ne dėdė iš Amerikos su deleriais...

Kaime žmonių nesimatė, tik retkarčiais, iš kurio nors kiemo išbėgęs, palydėdavo juos lojimu šuo, pasirodydavo vartuose vaikai, bet, pamatę žydo vežimą, potekom bėgdavo atgal ir iš tolo bailiai žiūrėdavo į nepažįstamus žmones.

Važiuodama per kaimą, Jokūbėnė žiūrėjo dešinėn, žiūrėjo kairėn, gūžčiojo pečiais ir vis klausė vyrą, kuris gi jų kiemas. Ji, išaugusi skurdžioje sulenkintoje Vilniaus apylinkėje ir, be Saratovo miesto ir tirstai apgyventų plikų Pavolgio bažnytkaimių, daugiau nieko nemačiusi, stebėjosi aukštaičių ūkininkų trobų daugybe, dideliais daržais, sodais, sodeliais, begalinėmis tvoromis ir tais įvairių gėlių pilnais darželiais, kurie žydėjo kiekvienos gryčios palangėje.

— Žiūrėkit!.. Žiūrėkit!.. Boženki! — tik stebėjosi ji ir rodė savo vaikams ir vyrui čia į sužydusius mergaičių darželiuose pinavijų kerus, čia į ūkininkų soduose nuo vaisių linkstančias medžių šakas, į priėjusias kriaušes, kurios taip ir prašėsi burnon, bet nebuvo kam jų rašyti.

— O čia kieno tokie gražūs namai? — nustebo Jokūbėnė.

— Čia gi Vilnonio, šito, su kuriuo aš ką tik kalbėjau.

— Boženki, koks sodas... O gėlių... gėlių... Vaikai, žiūrėkit, nasturcijos žydi... kaip liepsna!.. kaip liepsna!.. Boženki!

— Štai ir mūsų namai, — tarė susijaudinęs Jokūbas.

— Kurie? Šitie?.. Tai jūsų? — tik nustebo žmona ir iškėtė akis.

Ir Gūgių pirkia ne kuo tesiskyrė nuo kitų trobų: palangėj buvo rūtų darželis, daržely kryžius, o vidury kiemo augo šimtametis kriaušė, visa nuskerusi geltonais priėjusiais vaisiais. Iš sodo kieman ir visu kluono patvoriu ant tvorų griuvo taip pat vaisinių medžių šakos, ir, regėjos, ant kai kurių iš jų buvo daugiau vaisių negu lapų. Kieme ir sode po medžiais visur buvo prikritę obuolių, kriausių, ir, matyt, seniai jau niekas jų nerinko. Ant prieklėčio tokių pakritų pripilta buvo didelė krūva, apie kurią zujo vapsvos ir užė musių spiečiai. Jokūbėnė, lyg žodžių pritrūkusi, jau nebesistebėjo nei darželiu, nei sodu, nei tvorų daugybe, o iškėtusi akis tik dairėsi, žiūrėjo.

Gūgių nieko nebuvo namie. Įvažiavę kieman, išsodino iš ratų vai-

Nukelta į 11 psl.

Antanas Vilitis

MUTATIS MUTANDIS

Erdvėj auksinis vanagas plevėna,
Saulėje švyti išdidus:
Aukštai jis laisvas, viešpatnus,—
Ir aš su juo ten plevėnu.

Pievoj gyvatė sidabrinė rangos,
Mirties pritvinkusi nuodų:
Aš paskui ją gyvent einu
Ir pats gyvatėj gyvenu.

Drevėje bitės pavargusios miega, —
Turtingos jos medum:
Grobt nuodėminga, o saldu, —
Ir aš pavirstu grobiku.

Skruzdė po našta sunkia suklumpa,
Ir aš, kaip ji, klumpu:
Vėl keliamės, vėl einame abu
Į nebūtį būties taku.

Saulėgrąža gražiai į saulę žiūri,
Ir aš saulėgrąžoj esu:
Saulės spindulų sutirpdamas degu,
Pavirtęs vandens lašu.

ŽIEŽIRBOS

Liepsnų liepsnelių lelijos
Žydi židiny žvainai —
Žiūriu kaip žėri žarijos,
Kaip žiba žaibo žiburiai.

O žaizdro žaibų žirgai
Žiežirbas žeria žvengdami,
Ir žodžio žvaigždėms žiedai
Žydi ir žaidžia žmogumi.

DANGAUS DARBAI

Saulės rutuliui pakalnėn vakaro nusklendus,
Grimzta į tylą dienos dundėjimo gandas,
Užsidega ir virpa, tartum gaudulinė,
Ta vaško žvakė — Vakarinė

Nakties didingoj palubėje.
Blyškiai spingsi ir nežymiai sukinėjas, —
Vaikiom voratinklių gijom apsipynęs, —
Sudreba ir skambtelia krikštolo Sietynas.

Viens paskui kitą eilėn sustoję,
Žvilgančiais dalgiais dangaus klony kloja
Žydinčius dobilus, taip nuostabiai,
Trys vienmarškiniai Šienpioviai.

Kupinai prikrauti baltųjų dobilų, —
Jau po vidunakčio — vėlu, —
Pakalnėn rieda barstydami — skuba ir krato,
Ir girdis kaip girgžda Grižulo Ratai.

Ir vieškelis ten dulka dausių dulkėm tykiai,
Kur gervės keliaudamos klaukiai suklykia,
Kai jos į laimę ilgesingai plakas, —
Tai į kosmo gelmę teka Paukščių Takas.

Ir jaudina tave vėl ir vėlei
Tie žygiai dideli ir tie mažyčiai rūpestėliai
Dangaus, kai budi žiburiuodama naktis
Ir tau per upę tiesia lieptą laumė — Pilnatis.

POETAS ANTANAS VILUTIS, Buenos Aires, Argentina. DAIL. P. RIMŠOS portretas.
POET ANTANAS VILUTIS of Buenos Aires, Argentina. Read his poems on this page.

Antanas Vilitis į Pietų Ameriką emigravo Nepriklausomybės metais. Tada jis jau buvo pasireiškęs periodikoje poetas simbolikas, besiveržias iš klasikinės formos rėmų ir ieškas naujų išraiškos priemonių. Nemažai jo eilių išspausdino iliustruotas žurnalas "Krivulė", kur tuo metu savo poeziją spausdino Leonas Skabeika ir kt. jo kartos poetai. Gyvendamas Argentinoje, Antanas Vilitis išspausdino pirmąjį ir iki šiol vienintelį savo poezijos rinkinį iš buities grabo Jame randame pirmuosius mūsų poezijoje Pietų Amerikos egzotikos vaizdus, kuriuos vėliau praplėtė Brazilijoje gyvenęs poetas V. Ališas.

VAIKIŠKAS POLĖKIS

Pasivijęs pienės pūką, —
Pūką papučiu aukštyn:
Pūkas lekia, kyla, sukas,
Pūkas leidžiasi žemyn.

Nusilaužęs karklo rykštę,
Upėj dangų ištaškau:
Savo rankom vaivorykštę
Nuo dangaus nusiraškau.

Mano žodžiai — pienės pūkas, —
Pienės pūkas toks trapus:
Tik pakyla ir vėl klūpo
Ties gyvenimo kapu.

Mano žodžiai — laumės juosta, —
Laumės juosta ties dangum:
Noriu džiaugsmą ją sujuosti,
Žemės džiaugsmą su žmogum.

ŽIEMOS MISTERIJA

Kai vėjas supildavo sniego šaltas pusnis,
Mano palangėn atskrisdavo margas genys
Ir barbendavo mano trobelės langan,
O mano trobelėje degdavo karšta ugnis.
Iki šiol nežinau, ko norėjo tas margas genys:
Ar sušilt pas mane, viduje, kur kūrenos ugnis,
Ar mane nusivest amžinybės juodoj tylon
Per sniego tas baltas ir šaltas pusnis.

FALSIFIKUOTI DOKUMENTAI

K. Borutos "dokumentinėje apysakoje" apie skulptorių V. Grybą
ir S. Daukanto paminklas Papilėje

MYKOLAS BIRŽIŠKA, Los Angeles, Calif.

Vilniaus literatūros, meno ir kritikos žurnale "Pergalė" 1957 m. 3-me (kovo) numeryje įdėta K. Borutos "dokumentinė apysaka" **Sunkūs paminklai** (skulptūros dirbtuvės padvarėje). Apysaka skiriama Daukanto, Vytauto, žemaičio, Kudirkos paminklų kūrėjui, skulptoriui Vincui Grybui (1890-1941), jo sunkiam, tragiškai užsibaigusiam kūrybiniam keliui. Kiek toji apysaka yra literatūrinis kūrinys, man čia nerūpi jį užsiimti, juo labiau, jog turime reikalo tik su pirmąja jos dalimi, o be to, jau seniai nebesiimu literatūrinės kritikos... Kas kita, jog tai yra "dokumentinė apysaka", teikianti kai kurių man žinomų praeities dalykų, net mane liečiančių, tad gal tikrai ne pro šalį bus tuo atžvilgiu apysakon žvilgtelėti, neginčijant literato teisės laisvai savo kūryboje reikštis.

Visų pirma V. Grybo gimtavieta. Bostoninėje "Lietuvių Enciklopedijoje" (kauninės enciklopedijos neturiu) yra aiškiai pažymėta, jog V. Grybas gimęs Mažeikių aps., tad būtų žemaitis. Tuo tarpu Boruta Grybo tėviškę dar aiškiau nurodo Pelenių kaimą, netoli Lukšių, šakių, ir jo artimu kaimynu laiko Petrą Rimšą nuo Pilviškių. Čia jau nebe žemaitis, kad ir tiesiog žemaitiškai į didžemaitį Daukantą įkibęs.

Neprisimenu, kad, per kelerius metus sueidamas su Grybu, pats viekšniškis, tad Mažeikių aps., būčiau jį laikęs žemaičiu ir dar artimu kaimynu, nei iš kitų apie jį kaip apie žemaitį girdėjęs. Tiesa, brolio Vaclovo spaudai parengtame Lietuvių rašytojų kalendoriaus II leidimo rankraštyje randu Mažeikių aps. nurodomą V. Grybo kilmės aps., bet neteko man su broliu apie tai kalbėti, tad ir nežinau, kuo pagrįsta jo žinia. K. Boruta žinią apie Pelenius galėjo gauti kad ir iš tebegyvų dar gerai Grybą pažinojusių Ant. Žmuidzinavičiaus arba P. Rimšos, gal ir pats Peleniuose apsilankęs. Taigi Grybo gimtavieta klausimo nesilimu spręsti.

Šiaip ar taip, kaip ir 9 metais vyresnis P. Rimša, Grybas buvo kaimo vaikas, panašiai kaip ir anas ejęs menininko kelią, pradedant Varšuva, paskiau Paryžiuje ir baigiant Lietuvą. Galima tikėti, kai Boruta teigia grafą Potockį Varšuvon Grybą išvežus; prisiminkime Mlynarskį ten pat išvežus Stasį Šimkų. Savo varšuvinį meno mokslą Rimša pradėjo pas dievadirbį Špetkovskį, o Grybas — enciklopedijos teigimu — pas žymiausią lenkų skulptorių Pijų Welonskį. Kas gi tas Welonski? Nagi mūsų šalis Vėliuniškis, Čenstakavos paulinų vienuolyno prioro brolis; abudu mūsų suvalkiniai — iš tėvo ir motinos gryniausie lietuviai, kaip tiek kitų mūsų tautiečių įsavinę lenkų ir patys jiems įsavėję. Gaila, kad Boruta peršoka per šiuos pirmuosius varšuvinius mūsų menininkų žingsnius, tiesiog įkeldamas juos į Varšuvos meno mokyklą. Juk šis 18-mečio lietuvis su nutautusiu ar neįtautosiu, tiesiog suvaršuvėjusiu 60-mečiu savo tautiečiu (Welonski, 1849-1931) suėjimas ne tik meniniu, bet ir tautiniu atžvilgiu ne pro

šalį būtų atžymėti. Žinių apie Vėliuniškį, be abejo, būtų galėję Borutai pateikti minėtieji mūsų menininkai, o JAV-se bene geriausiai apie jį galėtų mums papasakoti buvusiųjų varšuviečių lietuvių patriarchas Antanas Kasakaitis.

Boruta iš viso ne ką pateikia iš Grybo meninio kelio, daugiausia dėmesio skirdamas jo įsitaisymui Jurbarko dirbtuvėje ir Daukanto paminklo atlikimui bei atidengimui Papilėje.

Ką prisiminęs ir pasižiūrėjęs į savo straipsnį apie Daukantą, kurio foto kopiją iš Lietuviškosios Enciklopedijos kaip tik turiu, pamėginsiu papildyti ir patikslinti Borutos pasakojimą.

Boruta kelia Vaižgantą Daukanto paminklo iniciatorium ir stato jį priešakin mokytojų būrelio, kuris ėmėsi paminklą statyti. Nevisai taip buvo. Mano enciklopediniame straipsnyje aiškiai pažymėta, jog 1924 VIII 12 šiaulių vasarinių mokytojų kursų klausytojai ir lektoriai buvo aplankę Daukanto kapą Papilėje ir jį iniciatyva buvo sudarytas Kaune komitetas Daukanto paminklui pastatyti.

P. Kavaliūno, kuris nuo 1925 m. ligi 1933 buvo Papilės Apylinkės Teisėju ir gyveno Papilėje, teigimu, paminklui aukas renkant daug pridėjęs Papilės pradžios mokyklos mokyto. Pranas Šliauteris, labai veiklus vietos visuomenės veikėjas.

Čia pridursiu, jog pas mane Kaunan buvo atvykęs šiaulių kursų vadovas — mokyklų inspektorius A. Vokietaitis ir dar bene kuris mokytojas, kurie paminklo sumanytojų mokytojų vardu kreipėsi į mane su pasiūlymu sudaryti šitokią 9 asmenų komitetą. Čia pat pasitaręs su atvykusiais, sudariau jį iš šių asmenų (jo sąstatas mano pateiktas ir enciklopediniame straipsnyje): S. Daukanto biografo A. Janulaičio, menininko Ant. Žmuidzinavičiaus, kun. J. Tumo-Vaižganto, prof. K. Šleževičiaus, inspektoriaus Vokietaičio, "Aušros" gimnazijos mokytojo J. Gvildžio, mokytojo I. Malinausko, Raudondvario mokytojo V. Stoškaus ir manęs. Komitetas išrinko mane pirmininku. Bene Vaižgantas bus parašęs komiteto kreipimąsi į visuomenę dėl aukų paminklui statyti, kurį komitetas su pataisomis priėmė ir paskelbė.

Žmuidzinavičius ir Gvildys tebėra dar Lietuvoje, Malinauskas ir aš — JAV-se.

Aukos rinkta daugiausia mokyklose ir surinkta per 20.000 litų. Renkant per kelerius metus, suprantama, imta jau negražiai ir apie komitetą kalbėti. O čia dar 1926 X 5 ant Daukanto kapo buvo atidengtas šiaulių aps. valdybos pastatydintas buv. knygnešio, šiaulių geležinkelio darbininko A. Raudonio aukos ir darbo iš akmens nulkaltas nulažtas ažuolas* (su maždaug tokiu įrašu: Ligi visuomenė pastatys tinkamą tavo nuveiktiems darbams paminklą, aukoju šį savo rankų darbo...), kurio atidengimas su jautria Raudonio kalba, jog Daukanto Lietuvos istorija nustačiusi jam gyvenimo kelią, ir kitomis prkalbomis (teko ir man kiek pakal-

bėti), priminė visuomenei nebaigtą paminklo dalyką. Padrąsintas žmuidzinavičiaus, jog už 20 tūkstančių bus galima padorus paminklas Papilės aikštėje pastatyti, komitetas nutarė pereiti nuo pinigų rinkimo prie jų leidimo paminklui — jo darbui ir statymui. Vis dėlto ir po to, ligi pastatyta, buvo dar surinkta, rodos, neklystu, dar apie du tūkstančių litų.

Čia jau suėjome su skulptorium V. Grybu. Pasak Borutos, Grybas laimėjęs konkursą paminklui statyti. Netiesa: konkurso nei nebuvo. Komitetas bijojo, jog konkursas užtęs dalyką, brangiau atsieis, gal dar sukels nesusipratimų, tad nemalonių atrūgų ir nežinia ar be duos vertingų rezultatų, o čia žmuidzinavičius tiesiog pasiūlė Grybą (gal su juo prieš tai susipratęs) kaip gabų skulptorių, kuris vienas teapsiims ir įstengs iš kuklios komiteto surinktos sumos sukurti ir pastatyti tikrai daukantinį paminklą. Komiteto pakvietas, Grybas apsiėmė ir ėmėsi darbo. Iš pradžių jis pateikė paminklo projektą, kuriame Daukantas stovėtų bene ant keturių kolonų. Projektas visiems patiko, bet jis būtų paminklą pabranginęs dar 10 tūkstančių litų, kurių virš surinktos sumos komitetas neturėjo ir nesitikėjo surinkti, ir teko pasitenkinti vienastulpiu, bet visgi reikšmingu ir įspūdingu paminklu.

Grybas susirado sau šio kias to kias patalpas Jurbarko ir pasinėrė darban. Komitetas palaikė su juo piniginius santykius, tur būt, per žmuidzinavičių, o gal ir per Vaižgantą, apie kurio apsilankymus pas Grybą Boruta vaiždžiai pasakoja, pridurdamas, jog kartą Vaižgantas su Rimša buvęs ten nuvykęs, kas galimas dalykas, nes ir Vaižgantui ir komitetui rūpėjo žinoti, kaip eina darbas, kad prireikus galėtų abejojantiems paaiškinti.

Boruta trumpai sumini, jog Grybas atliedintas iš gipso paminklo formas išsiuntė į Berlyną, kur Rimša liedino iš bronzos savo skulptūras ir padėjo atliedinti Daukanto figurą. Čia dar galima priminti, jog Grybą Berlyne ištiko auto katastrofa, ir jis gavo bene kelias savaites ligoninėje gydytis.

Priešpaskutinis darbo veiksmas — Papilėje, kurios aikštėje numatyta Daukantas pastatyti. Skulptoriui visu kuo ten padėti ir palengvinti buvo sudarytas vietos komitetas, į kurį įėjo klebonas kun. Antanas Šveistrys, Papilės prad. mokyklos vedėjas mokyto. Pranas Šliauteris ir, rodos, vaistininkas Jonas Juodelis. Klebonas pasisakė

*Bestatant kryžių prie įgarsėjusio antkapio ("Ateivi, miniek sav..."), kurį jam Vaišvila yra pastatęs ant Daukanto kapo, rasta dar ankstesnis antkapis, kurio įrašo nebeatsimenu. Tad Raudonio ažuolas bus jau trečias antkapis. Kuris mūsų tautos veikėjų ir rašytojų bus tiek patyręs pomirtinės pagarbos ir atminimo? Nebent dr. Basanavičius, kuris betgi mirė 60 metų vėliau, tautiškai jau susipratęs ir Nepriklausomybės pakilusios visuomenės laikais. (Aut.)

kviečias pas save visam laikui Grybą. Viskas tvarkoje. Ne, ne viskas! Iš vietos komiteto gauname žinią, jog vietiniai žmonės nesutinka, kad paminklas būtų aikštėje pastatytas. Nuvykstu Papilėn drauge su kitu komiteto nariu prof. Šleževičium. Vietinis komitetas sukviečia rinkos užiegon aplink rinką gyvenančius žydus ir žemaičius, kurie labiausiai reikšė nepasitenkinimo, ir mudu su profesorium aiškina labai karštai, kaip bus gražu ir reikšminga Papilei turėti savo rinkos aikštėje iš tolo matomą puikų paminklą Lietuvai tiek nusipelnusio didžemaičio, kurio palaičius yra priglaudę Papilės kapai. Išgirstame (kaip jau buvome įspėti), jog ne paminklo nenorima, tik nenorima, kad jis rinkoje stovėtų.

— Kodėl?

— Tokiam dideliame vyrui, kaip nabašnikas Daukantas, netinka stovėti vietoje, kur dažnai nešvaru, ypačiai turgaus ar jomarko dienomis, girti rėkauja ir mušasi, kiauless pasipainioja.

— Tikėkite, jog Daukantas prieš keliasdešimt metų Papilėje gyven-damas buvo pripratęs prie visokio purvo, didesnio negu dabartinis, ir tikrai nepasipiktintų ką dabar pastebėjęs.

— Na, jau na, kai bus paminklas, reikės visgi stengtis aplink švarumą palaikyti.

— O dabar argi nereikia rinkos švarinti?

Tyla. Po valandėlės vienas ligšiol tylėjęs papiliškis atsidūksėjęs atsiliepia:

— Ir reikėjo tam Daukantui Papilėje mirti, kad mes turėtume dabar dėl jo tiek nemalonus.

Čia nebeiškenčiau ir kreipiausi tiesiog į jį:

— Klausyk, broli žemaiti! Aš viekšniškis, Tamsta papiliškis, tad kaip ir kaimynai, ir štai aš, žemaitis, girdžiu iš Tamstos — irgi žemaičio — nesakyčiau, kad malonią, bet nepaprastai būdingą pastabą, kurią gaila būtų tik mūsų tarpe palikti. Pasakyk Tamsta savo pavardę, kad, pranešdamas laikraštyje apie mūsų pasikalbėjimą, galėčiau aiškiai pasakyti, kas tokią pastabą yra padaręs.

Pavardės, žinoma, negavau, tik išgirdau kažkokį sumurmėjimą, o kiti prasijuokė ir kreipėsi jau adrem — kas jiems labiausiai rūpėjo:

— Mes norime, kad paminklas būtų pastatytas parke.

— Kur gi tas parkas?

Visu būriu nuvedė mus į miestelio galą, kur viename lauke buvo numatytas būsimasis parkas. Ėmė aiškinti, kaip gražiai bus parkas aptvarkytas, apsodintas ir kaip puikiai jame atrodys Daukanto paminklas. Čia pat paaiškėjo, jog laukas yra privatus ir norima, kad komitetas jį miesteliui nupirktų ir parkiškai sutvarkytų. Suprantama, mūsų aiškiai buvo pasakyta, jog pinigai rinkta paminklui, kuriam pastatyti vos vos jų užteks, ne parkui, ir papiliškiams belieka rinktis: arba — arba: arba paminklas Papilės rinkoje arba jis bus pastatytas kuriame kitame miestelyje, pavyzdžiui, kad ir Vieksniuose. Parkui atkritus, laimėjo Papilės rinka: negi būtų Vieksniams nusileidusi!

Toliau Boruta pasakoja:

"Grybas visą vasarą užtruko prie paminklo statybos. Pats dirbo su kastuvu, ritino akmenis, nešiojo cemento maišus ir vedė visus darbus. Vietoje samdėsi reikalingus darbininkus arba talkinios valstiečius, suvažiavusius į turgų. Padėjo stiprius paminklui pamatus, atliejo dirbtinio granito koloną. Atėjo iš liejyklos Daukanto figūra. Su talka

užkėlė ją ant kolonos, pritvirtino. Skubiai atliko baigiamuosius darbus."

Paskutinis veiksmas — paminklo atidengimas. Tai įvyko 1930 IX 21. Dalyvavau jame kaip komiteto pirmininkas. Mano prakalbą Boruta plačiai ir gan savotiškai atpasakoja, o kitų kalbų nė nekartojo.

Esu jo paverstas "prof. Kiška", kas priminė mano motinos pasakojimą, jog jos dėdė pajuokiamai jos vyro pavardę paversdavo Zviežiška, o ir aš pats, pakviestas Vilniaus lenkų Mokslių Mėgėjų Draugijoje papasakoti apie lietuvių literatūrą ir sėdėdamas lenkų tarpe prieš savo paskaitą jų dar nežinomas, girdėjau kaimynus mano pavardę vis žmudziniškai kraipant "iška", "kiška", tik tuomet dar nenumačiau, jog ir lietuviui teks ją kraipyti, kai ji dvokis naujiems jo ponams.

Taigi šis Kiška — pasak Borutos — "mažas žmogelis su apšepusia barzdele ir palinkusiais pečiais" "gergždančiu balseliu" savo prakalboje prie paminklo įsileidęs ir kruopščius istoriskus tyrinėjimus bei samprotavimus, "bajoriškai" ("šlėktiškai") išvesdamas Daukanto genealogiją, "kas ir ką vedė ir ką pagimdė" ir kokiuose archyvuose koki metrikai buvo surasti", bet "per visus tuo kruopščius tyrinėjimus nesusipėjęs apsilankyti gimtiniame Daukanto kaime, kur prieš porą metų skirstantis kaimui į viensėdžius, Daukanto sodyba buvo nugriauta ir iškelta į galalaukes: kur čia landžios profesorius po dūmines pirkias? Mat, profesorius irgi buvo kilęs iš šlėktelių".

"Suprantama, atvykę iš Kauno valdžios atstovai apsidžiaugė: — Matai, Daukantas bajoras!"

Čia aiškiai galiu pasakyti: visa tai yra Borutos — prastai kalbant — prasimanymas, arba — mandagiai — "laisva kūryba"...

Savo kalboje aš pasitenkinau nurodymu, jog Simanas Daukantas buvo eiglio sūnus, kaip jam sunku buvo kaip ne bajorui eiti mokslus, jog universitete ir valdžios tarnyboje buvo priverstas naudotis padirbtais bajoriškais dokumentais — tai viskas, ką dėl D. kilmės esu pasakęs. O dėl tariamojo mano vengimo dūminės pirkios patikslinui, jog daukantinėje Kalvių sodyboje esu buvęs dar prieš pirmąjį pasaulinį karą — tiesa, jau po to, kai ten lankėsi Davainius - Silvestraitis, Vaižgantas, Janulaitis ir dar retas kas, bet vis dėlto anksčiau už Borutą! Lengviau pasiekiamoje Papilėje D. kapą susipratę lietuviai dažniau lankydavo; 1903 m. vasarą ir aš su broliais bei pora kitų mokslėivių pirmą kartą iš Vieksnių nuvykome Papilėn, ir ten prie D. kapo nutraukė mus vėlesniojo elementoriaus autoriaus, o tuomet dar gimnazisto Klemenso Skabeikos foto aparatu būsimojo Varšuvos universiteto prof., tuomet dar tik baigęs gimnaziją lenkas Stanislavas Lesnievskis.

Šiaip ar taip, nepradžiuginau "Kauno ponų", nes nemėginau D. bajorinti. Tik iš kur visą "bajoriškąją" mano prakalbą dalį Boruta bus griebęs? Nagi iš mano minėto straipsnio kauninėje enciklopedijoje, kur aš enciklopediškai pateikiau žinias (literatines, ne archyvines) apie D. bajoriškumą ir nebajoriškumą, išvadą palikdamas skaitytojams pasidaryti. Bostoninėje enciklopedijoje brolis Vaclovas tiesiog pareiškė — su visišku mano pritirimu, jog D. kilęs iš laisvųjų valstiečių ir bajoriškų dokumentus, jam būtinus diplomui gauti, pats sau pasigaminęs.

O kam Borutai prireikė subajorinti mano prakalbą? Na gi — Kiška kilęs iš šlėktelių! Hm, hm — šlėktelė... Mano krašte pasakoma "bajoras", "plikbajoris" (Valančiaus terminas), "šunbajoris", girdėjau dar "bajorgali", bet "šlėktelė" nebent užnemunietį ar gal aukštaitį pasakius, tam tikra prasme pritaikius "liaudančiko su pagaliuku" tipeliui, — pretenzionaliai lenkuojančiam plikbajorėliui.

Na, tiek to. Panagrinėsiu kad ir ne Daukanto, bet savo "genealogiją", už ką atsiprašau skaitytojus.

Mano protėviai per kelis šimtmečius kardu gynė Lietuvą. Mano senelis baigė Kolainių mokyklą ir stojo 1831 metų sukilimui prieš maskolius. Paskui kelių valakų ūkininkas — sąmoningai vertėsi su laisvai samdomais darbininkais, priešinąs tebebaščiams tuomet briedžiavoms kaip nekrikščioniškai visuomeninei santvarkai. Savo sūnus išmoksino. 90 metų senelis, jau paliejęs, atsisveikinančiam su juo prieš išvykimą Maskvos universitetan man jis vieną tedavė pamokymą: "žiūrėk, nepamiršk žemaitiškai!"

Mano tėvas, Maskvoje bestudėntaudamas, teikė kiek vyresniam draugui Basanavičiui savo užrašytas lietuviškas dainas, gėrėjosi (ir deklamuodavo) patriotine poezija apie Lietuvą lietuvių ir lenkų kalbomis. Grįžęs Lietuvon, per 40 metų su viršum pasireiškė teisingu žmogum ir didžiuoju gydytoju, lygiu bajorui ir nebajorui, žemaičiui, žydui ar dar kam ir ne be pagrindo užsitarnavusiu, kad Vieksnių Sveikatos Centras buvo jo vardu pavadintas (kas žin, kurio vardu dabar vadinamas?). Legaliai lietuvių spaudai pasirodžius, jis buvo nuolatinis jos ėmėjas ir uolus skaitytojas, o kai 1931 m. važinėčiau po JAV, keliose vietose užėjau vieksniškius, kurie pasakojo, jog mano tėvas spaudos draudimo metu jiems pateikdavęs lietuviškų raštų, ko mes, jo sūnūs, nė nežinojome. Jo sūnūs pasireiškė raštingais lietuviams ir socialdemokratais; gryniasias jų jų tuo atžvilgiu buvo Vaclovas.

Nesididžiuoju savo bajoriškąja kilme, bet ir neturiu ko jos gėdytis. Nepriklausomoje Lietuvoje virtęs išbajoriu (ex-bajoru), jokios skriaudos nei širdies skausmo nepajutau. Tad ir Borutams nėra ko šlėktinti nei mano, nei daugelio kitų Lietuvos išbajorių kilmės.

Grįžtu prie savo daukantinės kalbos. Daugiausia dėmesio joje paskyriau tam, ką ir kuriais tikslais Daukantas rašė, visai nesakydamas (kaip kad Boruta teigia) "kur ir kokias padarė korektūras bei smulkius apsirikimus", ypač daug laiko skirdamas jo Lietuvos istorijai ir iškeldamas tautinę jos reikšmę. Vėl Boruta griebia iš mano enciklopedinio straipsnio ir priskiria mano kalbai Valančiaus posakį ("sumykęs vyskupas taręs — iš tikrųjų ne taręs, bet parašęs "Ar girtas buvai, kai savo istoriją rašei"), kurio aš nekartoju, ir tam posakiui patiekia savo prasimanytą priežastį: "Daukantas iškėlęs kruviną kryžiuočių vaidmenį ir tamsius katalikybės apaštalių darbus Lietuvoje."

Savo kalbą užbaigiau, kreipdamas klausytojų dėmesį į paminklo kūrėją Vincą Grybą, kuris, sukūręs puikų meniškai ir reikšmingą tautiškai paminklą, drauge su Daukantu savo vardą įrašė mūsų tautos širdyje ir istorijoje.

Deja, tai sakdamas žinojau, jog mūsų tarpe Grybo jau nebebuvo, nes jis išvakarėse prieš tai pasitraukė iš Papilės, pritrenktas kle-

bono pateiktąja riebia sąskaita už 9 savaitines vaišes. Nežinau, kaip jam pavyko atsilyginti, bet atidengimo iškilmų dieną Papilėje jo nebuvo, ir Borutos vaizduojamasis Grybo pasikalbėjimas su mokytoju paminklo papėdėje iškilmų dalyviams išsiskirsčius nebent bus buvęs dieną kitą prieš tai, jei iš viso tai nėra irgi autoriaus "laisva kūryba". Minėtas mokytojas (šliauteris) per pirmą bolševikų okupaciją buvo suimtas, kalintas ir dingo be žinios. Manoma, kad žuvo kankinio mirtimi.

"Atkurdamas" mano "ilgą ir nuobodžią kalbą", Boruta nemini kitų kalbų, pav., švietimo ministro K. Šakenio, nei pačios išpūdingiausios, sukėlusios didžiausią susirinkusiųjų plojimą ir valiavimą. Tai paskutinė kalba — žemaičių studentų Simano Daukanto draugijos atstovo, kurio pavardės nebeatsimenu, bet lyg būtų Jucius, Jucius ar kas panašaus. Kaune sužinojęs, jog jis vyks į iškilmę, prašiau ir suraginau jį, kad iškilmėse prakalbėtų žemaitiškai. Ir tikrai, paskutiniu metu kalbėdamas, jis pratarė gryną žemaičių kalbą, pabraukdamas Daukanto ir savo atstovaujamos organizacijos žemaitiškumą, pagarbą ir meilę žemaičių kalbai. Drauge jis kreipė dėmesį ("norėčiau ponui švietimo Ministeriui įdėti į ausį") švietimo ministerio, kad išpėtų ir veiktu mokytojus, jog netinka niekinti mokyklose žemaičių tarmės, ją pajuokti arba net ir dėl jos bausti.

Štai kada pakilus nuoširdus valiavimas susigrūdusios prieš paminklo žemaičių minios. Kalba patiko ir ministeriui ir kitiems nežemaičiams. Tiksliai P a p i l ė s mokyklos mokiniai, išgirdę viešai žemaitiškai pratariant, ėmė vienas į kitą žvilg-žvilg žiūrėti, vieni linksmi, kiti pajuokiamai šypsotis, nežinodami kaip čia dabar pasielgti. Buvę minioje kitų parapijų žmonės plačiai išnešiojo naujieną, jog Papilės iškilmėse drąsiai ir gražiai žemaitiškai prataria.

Savo pasakojimą apie Papilės iškilmę Boruta baigia: "Valdžia ir visuomenė su profesorium Kiška priešakyje... po paminklo atidarymo nuėjo iškilmingų pietų į kleboniją, net užmiršę pasikviesti skulptorių", kurio, kaip sakiau, Papilėje tuomet nebebuvo. Nuėjome ne klebonijon, bet miestelio teatro ir pasilinksminimų salėn Juozapavičiaus name, kur dalyvavo apie 450 asmenų.

Tą patį vakarą, anot Borutos, "valdžios atstovai", mudu su prof. Janulaičiu grįžome Kaunan.

Vaclovo Biržiškos "Aleksandryno" II tomo rankraštyje pažymėta, kad 1939. 7. 17 smarki audra Papilėje S. Daukanto paminklą smarkiai apdaužė.

1957 5 25, Los Angeles, Calif.

LIETUVOS ŽEMĖLAPIS

su kirčiuotu vardu ir informacija apie Lietuvą liet. ir anglų kalbomis.

Žemėlapi paruošė
Juozas Andrius.

Vardyną redagavo prof. A. Salys, vandenų tinklą tikrino prof. S. Kolupaila, informacinius straipsnius rašė prof. K. Pakštas, A. Bendorius.

Kainos:
Knygos formato \$3.50.
Pakabinamas sienoje \$4.50
galima gauti
"Lietuvių Dienų" Administracijoje

SUGRĮŽIMAS

Atkelta iš 9 psil.

kus, iškilnojo daiktus ir, nedrįsdami sueiti trobon, susėdo ant prieklėčio lauktų. Jokūbienė nedrąsiai pakėlė nuo žemės keletą kriaušių ir, patrynusi jas į sijoną, padavė vaikams. Vyro padrąsinta, parinko daugiau, ir visi pradėjo valgyti.

REDAKCIJOS PRIERAŠAS. Šis

A. Vienuolio (Žukausko) kūrybos fragmentas spausdinamas rašytojo 75 metų amžiaus sukakties proga. Tai yra jo naujo romano "Emigrantai" ištrauka; didesnis jos gabalas išspausdintas 1942, vokiečių okupacijos, metais cenzūros nepraleistame literatūros almanache. Čia spausdinama scena šiek tiek primena to paties autoriaus garsiąją apysaką "Grįžo", kurioje vyriausias veikėjas Janulis grįžta tėviškėn numirti. Šis grįžimo motyvas kartojasi Lietuvoje ir dabar, ne vienam grįžtant iš Sibiro, jis kartosis ir netolimoje ateityje, kai, tėvynei atgavus laisvę, ims grįžti lietuviai iš plataus pasaulio...

Rašytojo, dabar gyvenančio Lietuvoje, 75 metų sukaktį labai plačiai paminėjo visa okupantų spauda. Išleista jo raštų 7 tomų, tačiau toli gražu tai ne visa Vienuolio kūryba. Ten nepateko nei jo romanas Ministeris, nei Šiaurės viešnia, nei daugelis apysakų. Šiaurės viešnios naują laidą ką tik išleido Chicagoje Terra.

Nauja knygų leidykla — "Aušra"

Vokietijoje įsisteigė nauja knygų leidykla "Aušra", kurios tikslas didinti gerų lietuviškų knygų skaičių, ypač rūpintis gera lektūra jaunimui. Dar šiais metais leidykla numato išleisti savanorio kūrėjo Stasio Butkaus jaunimui ir visiems įdomią atsiminimų knygą "Vyrai Gedimino kalne". Taip pat rengiama spaudai rumunų emigranto rašytojo V. C. Gheorghiu romanas iš pabėgėlių gyvenimo "25-toji valanda". Toliau numatoma išleisti "Mažoji Lietuvių Enciklopedija" kur manoma sutelkti svarbiausios žinios apie Lietuvą. Leidyklai vadovauja Stp. Vykintas. Adresas: (13b) Memmingen, Postfach 201, W. Germany. Įgaliotinis JAV-se: J. Valakas, 408—10, 2nd St., Brooklyn 11, N. Y.

— Naujo "Draugo" romano konkurso jūrų komisiją sudaro čikagiškiai: Benediktas Babrauskas, Jonas Kavaliūnas, Petras Maldeikis, Juozas Švaistas-Balčiūnas ir Domas Velička. Romano siužetas laisvas, romano dydis — nemažiau kaip apie 200 psl. (romano formato), terminas — š. m. gruodžio 1 d. Adresas: Romano konkurso komisija, 4545 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.

Tai jau septintasis romano konkursas, gausiai praturtinęs mūsų literatūrą šio žanro veikalais.

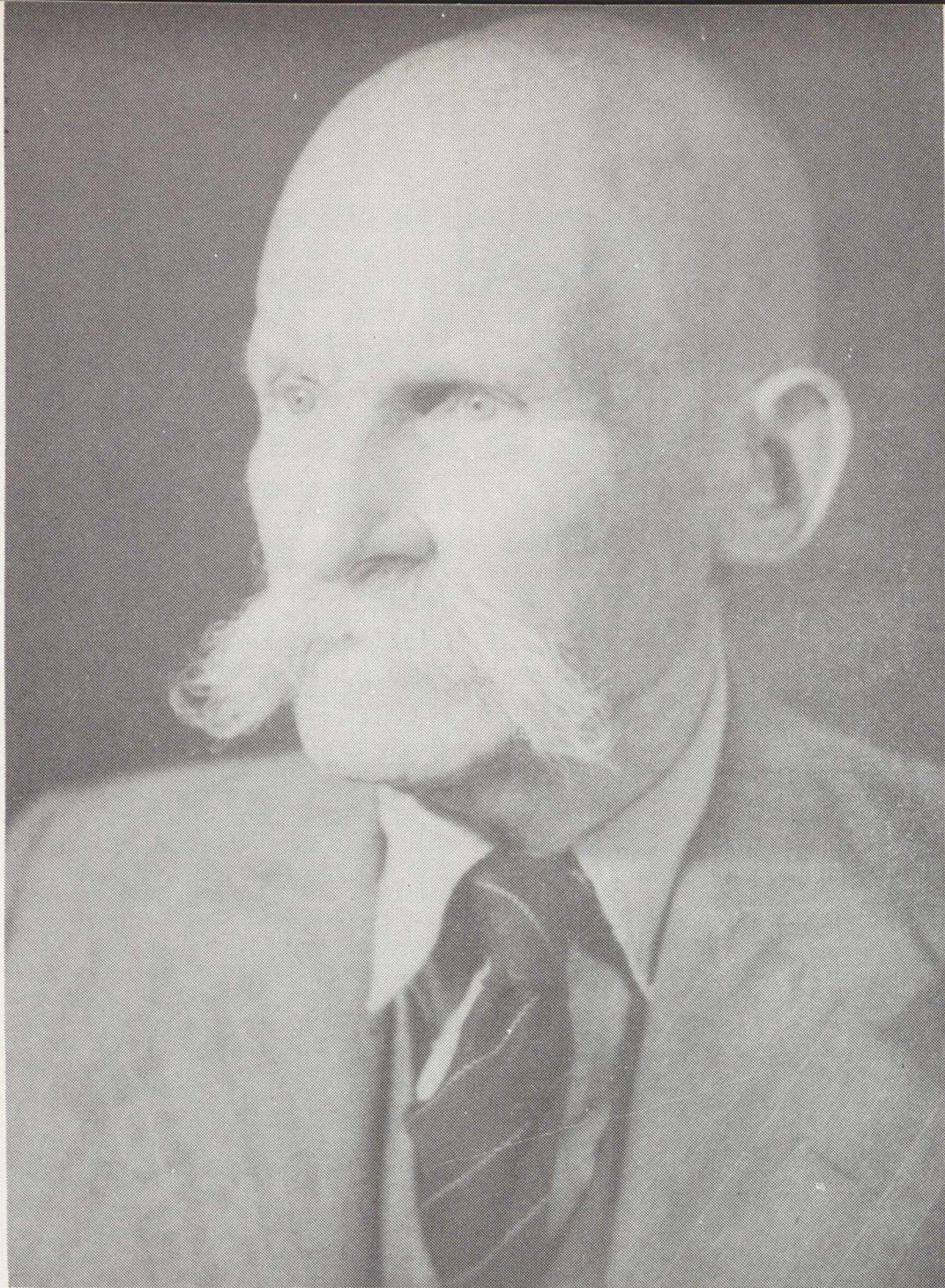
Premija — 1.000 dolerių. (Šiais metais tą sumą skiria Jonas Andriulis).

— Jau išėjo iš spaudos J. Tininio novelių rinkinys "Sužadėtinė". Išleido Terra, 181 psl. A. Kurausko viršelės.

— Irena Joerg-Naudžiūnaitė, Austrija, atidavė spausdinti Nidos leidyklai Londono savo romaną "Taika ateina į slėnį".

— Vincas Kazokas, Australija, išvertė Felix Timmermano romaną "Ūkininko psalmė", kurį išleido Nidos knygų klubas.

— Jonas Šliburis, Baltimore, Md., pirmąjį savo prozas vaizdelį "Juodoji Debesis" išspausdino 1907 metais Vieniųbėje. Taigi šiais metais autorius mini 50 metų savo literatūrinio darbo sukaktį. Per tą laiką J. Šliburis išspausdino visą eilę realistinių Amerikos lietuvių gyvenimo vaizdėlių, pora jų išleista atskiromis knygutėmis, tačiau pilnas rinkinys dar tebėra rankraštyje.

DR. JUOZAS JANUŠKEVIČIUS, Riverside, N. J., švenčias 95 metų amžiaus sukaktį.

SENIAUSIAS ENCIKLOPEDIININKAS

Daktarui Juozui Januškevičiui 95 metai

BALYS RAUGAS, Philadelphia, Pa.

Birželio mėn. 14 d. sukanka 95 metai filosofijos daktarui Juozui Januškevičiui. Nedažnam lemta tokios gilios senatvės sulaukti. O tuo tarpu sukaktuvininkas ne tik nėra paliejęs senelis, bet visus su juo susiduriančius stebina savo judrumu, dar lakiu, giliai išvelgiančiu protu, guviu sąmojom pokalbyje ir nepaliaujamu darbštumu.

Dr. J. Januškevičius yra pedagogas-mokytojas ir spaudos žmogus. Ir šiandieninėje periodikoje skaitytojas gali užtikti ne vieną jo rašinį, rodantį sukaktuvininką gyvai besidominį aktualiais lietuvių reikalais.

Labai daug dėmesio jubilaitas rodo enciklopedijai. Jis bene pirmasis iš mūsų akademikų įėjo į Herderio Enciklopedijos bendradarbių-redaktorių eiles, gavęs tvarkyti rusų-lenkų skyrių, o greta to ir lietuvišką enciklopedijos skyrių papildydamas rašiniais apie Maironį, Sasnauską ir duodamas visą eilę straipsnių apie Lietuvos vietovardžius. Spaudoje pradėjęs rašyti nuo 19 amžiaus pabaigos, dr. Januškevičius yra išspausdinęs daugelį straipsnių periodikoje ir išleides keletą veikalų, iš kurių paminėtini "Lotynų kalbos etimologija", "Geschichte der Dominicaner Ordens der litauishcen Provinz" ir kt. Mūsų verstinę literatūrą jis yra praturtinęs Šilerio dramomis "Maria Stuart", "Braut von Messina" ir kt. Keletas darbų rankraščiuose liko Lietuvoje.

Būdamas pedagogas, neužsidarė už mokyklos sienų, bet aktyviai reiškėsi visame lietuvių gyvenime

(ano meto Petrapilio kolonijoje): pradedant dalyvavimu vaidintojų būrelyje ir baigiant liet. organizacijų įv. pareigomis valdybose.

1918 m. grįžęs į Lietuvą buvo eilės gimnazijų direktorius bei mokytojas. Visuomeniniame gyvenime reiškėsi šaulių, pavasarininkų, organizacijose, KVC veikloje, Kalinių globos draugijoje ir kt.

Tremtyje nuo 1946 m. buvo Bambergio ir Muencheno liet. gimn. direktorium. Nuo 1949 m. dr. Januškevičius gyvena JAV ir savo turtingo bei ilgo gyvenimo vakarą leidžia pas savo sūnų šalia Philadelphia esančiame Riverside.

Lietuviškojo Matuzalio jubilėjaus išvakarėse LD bendradarbiui teko sukaktuvininką aplankyti ir patiekti keletą klausimų, į kuriuos jis mielai atsakė.

— Kokius ir kur mokslus ėjote, kas paskatino rašyti ir kokie pirmieji Jūsų spaudos darbai?

— Pradžios mokslą gavau Linkuvos pradinėje rusų mokykloje, kur buvo dėstoma rusų kalba iš rusiškų vadovėlių. Tekstų vertimai tuose vadovėliuose į lietuvių kalbą buvo išspausdinti rusų rašmenimis. Atsimenu pirmą sakinį: ВИЗУ IGLU-MATAU ADATA.

1874 metais pasirošęs šiauliuose mėginau įstoti į rusų gimnaziją, bet įstojamųjų egzaminų neišlaikiau. Tada mano tėvas nuvežė mane į Mintaują, kur 1875 m. sausio mėn. tapau pirmos klasės studijozu.

Mokykloje buvo apie 30 mokinių,

iš kurių tik dvi mergaitės (Taraškevičiūtė ir Balsevičiūtė) ir keli žydukai. Kadangi tai buvo sukilimo metais, ir mokiniuose jautėsi sukilėliška dvasia — mokiniai irgi dainavo sukilėlių laisvės dainas. Vieną dar ir dabar atsimenu.

Iš gimnazijos moksladraugių paminėtina Jonas ir Rokas Šliupai (tada Šliupovič), Adomo Mickevičiaus sūnaitis A. Goreckis ir lenkų filosofas V. Liuteslovski bei nemažo garso susilaukęs lenkų rašytojas C. Jankovski.

1881 m. įstojau į Petrapilio Dvasinę Seminariją, tačiau 1884 m. teologijos studijas metęs, grįžau į Mintaują rengtis abitūros egzaminams, kuriuos išlaikiau Rygos gimnazijoje 1886 m.

1887 m. įstojau į Petrapilio universiteto Teisių fakultetą. Studijas teko nutraukti 1889 metais, kai, kilus studentų riaušėms, buvau policijos iš Petrapilio išsiųstas. Studijas baigiau Breslau, Silezijoje, gaudamas filosofijos daktaro laipsnį.

Pirmas mano spaudos darbas pasirodė 1889 m. vokiečių dienraštyje St. Petersburger Zeitung. Pradžioje rašiau ekonominiais bei Petrapilio katalikų klausimais.

— Kokie Jūsų amžininkai Jums didžiausią įspūdį yra palikę?

— Neišdildomą įspūdį yra palikęs kun. Kazimieras Jaunius, kuris, būdamas autodidaktas, tapo žymiausiu kalbotyros autoritetu. Jo paskaitos Petrapilio Neofilologijos Draugystėje buvo sekamos su didžiausiu dėmesiu. Vienas paskiausių jo mokslo uždavinių buvo su-sekti semitų ir indoeuropiečių kalbų giminingumą. Studijuojamo dalyko aptarimus bei atskiras kilusias mintis pasižymėdavo ant popiergalių, kuriuos paskaitą baigęs ar reikalui praėjus numesdavo šalin. Tai pastebėjęs K. Būga tuos numestus užrašus, sargui jų neskubus iššluoti, rūpestingai susirinkdavo. Kunigo Jauniaus —genialaus mokslininko — vaizdas visados stovi prieš mano akis.

Greta minėtinas Maironis, ėjęs Akademijos inspektoriaus pareigas. Jis, kaip inspektorius, kiekvienų mokslo metų pradžioje bei mokslo metus baigiant, kalbėdavo studentams lotyniškai. Akademijos lotynų kalbos profesorius B. Epirnach šipila sakydavo, kad Maironio lotynų kalba galima gretinti su Cicerono stiliumi. (Maironio disertacija parašyta lotynų kalba). Pažymėtina, kad Maironis savo paskaitose visuomet įsprausdavo vieną kitą lietuvišką patarlę bei charakteringesnį išsireiškimą. Ne kartą esu jį sakant girdėjęs: Panis, qui a pigro manducatus flex (Duona verkia tinginio valgoma).

Maironį įdėjau į Herdersches Konversations Lexicon, ėjusį 1904-1908 metais.

Su dideliu respectu atsimenu prof. kun. dr. J. Ciepliaką, kuris tapęs Mogilevo Arkivyskupo pavaduotoju, bolševikų buvo nuteistas mirti, bet vėliau amnestuotas. Jis emigravo į JAV ir čia buvo nomnuotas Vilniaus arkivyskupu, bet sosto neužėmęs 1926 m. mirė Pasaic, N. J. Aš esu vienas pakvies-tųjų liudyti jo beatifikacijos byloje.

— Kaip vertinate tremtyje esančių lietuvių pastangas lietuvybei išlaikyti ir prie Lietuvos laisvės kovos prisidėti?

— Tas gražias pastangas tiek lietuvių Bendruomenės, tiek visų kitų organizacijų rėmuose vertinu ir ne kartą esu kai kuriais darbais

RUE DE LA PAIX

TAIKOS GATVĖ

1903 m. Kalėdų atostogų metu man teko važiuoti iš Petrapilio (šiandien Leningrado) į Austrijos sostinę Vieną. Oderburg stotyje, kuri yra Vokietijos - Austrijos sienoje, į mano vagoną įsėdo 16-17 metų jaunuolis. Iš pasikalbėjimo paaiškėjo, kad netrukus jis baigs gimnaziją. Tolesnėje kalboje palietėme įvairių temų. Galiausiai aš paklausiau, kokios tikybos jis yra.

Jaunuolis atsakė, esąs krikščytas kataliku, bet tikėjimas jam nesudarąs gyvenimo uždavinio.

Toliau aš ėmiau jį klausinėti apie tolimesnį jo gyvenimo kelią. Su pasididžiavimu jis pabrėžė, kad, baigęs gimnaziją, eisiąs teisių mokslus ir būsiąs advokatu.

"O paskui ką darysi?" paklausiau.

"Paskui vėsiu žmoną ir auginsiu vaikelius, jei jų turėsiu..."

"O paskui" klausiau toliau.

"Paskui..."

Aš už tamstą atsakysiu: "mirsiu".

Ta proga jam papasakojau tokį atsitikimą.

Paryžiuje praėjusio amžiaus pradžioje kartą gatvė Rue de la Paix ėjo studentas, kuris buvo krikščytas kataliku, bet tapęs bedieviu. Pamatus šaligatvyje numestą laikraštį, jis, prieš įprotį, jį pakėlė. Tame laikraštyje jis pastebėjo vienos katalikų organizacijos susirinkimo skelbimą. Susirinkimas buvo skelbiamas įvyksias tą pačią dieną. Smalsumo sužadintas, studentas nuėjo į susirinkimą.

Susirinkime pareikštos nuomonės taip paveikė tą nustojusį tikėjimo studentą, kad jis per Naujus Metus atliko išpažintį, ir, baigęs Sorbonos universitetą, tapo žymiu mokslininku, net Immortels nariu.

Atsisveikindamas mano bendra-keleivis pasakė savo pavardę — Weber — ir paprašė duoti jam mano adresą.

Po kelerių metų gavau Weberio laišką, kuriame jis pranešė, kad baigęs teisių mokslus ir esąs tapęs tikinčiu; aš jam buvęs lyg tas laikraštis, ano prancūzo rastas gatvėje.

Jaunime, šia proga linkiu tiems, kuriems tikėjimas nesudaro gyvenimo uždavinio, tapti Weberiais ir kad mano tas rašinėlis būtų anuo kvietimu, kurį prancūzas mokslininkas rado laikraštyje, paliktam gatvėje Rue de la Paix.

Dr. J. Januškevičius

pasidžiaugęs. Tik matydamas, kad jau antroji karta lietuvių kalbos nebavartoją taip laisvai, kaip anglų, darau si pesimistas.

Kalbant apie Lietuvos laisvės atkovojoimą, aš norėčiau dabartinę padėtį gretinti su 1794 metų padėtimi, kai po Lietuvos paskutinio padalinimo, Lietuva pateko Rusijos vergijon. Laisvės idėja ir tada buvo gyva lietuvių širdyse. Kai kurios valstybės (pav. Turkija) tos aneksijos nebuvo pripažinusios...

Man rodos, kad ir 1918 metais Lietuva laisvės, nežiūrint ilgų ir didvyriškos kovos, nebūtų atgavusi, jei Rusijos viduje nebūtų suirusi valstybinė tvarka. Nėra garantijos, kad šiandieninė komunistinė santvarka anksčiau ar vėliau nepašlis, o ten prasidėję įvykiai sudarys sąlygas ir Lietuvai atgauti nepriklausomybę.

— Kokį įspūdį Jums daro dabartinė lietuvių raštija ir kokie vardai literatūros pasaulyje Jūsų dėmesį labiausiai patraukia?

NUKELTA Į 18 PSL.

VACLOVAS RATAS

Medžio raižinys iš "Jūratė ir Kastytis"
Woodcut from Jūratė and Kastytis

V. K. BANAIČIO NAUJOJI OPERA

Prof. K. V. Banaičio operos "Jūratė ir Kastytis" ištraukų pasiklausius

J. ŽILEVIČIUS, Elizabeth, N. J.

Kai prof. K. V. Banaitis pabaigė operą "Jūratė ir Kastytis", ta proga nuvykau pas kompozitorių jį pasveikinti.

Autorius buvo baigęs klaviro juodraštį. Jis maloniai perskambino, paaiškindamas beveik visą operą. Ją sudaro trys dalys, maždaug po valandą kiekviena, vaidinant scenoje. Autorius čia pat pastebėjo, kad numato padaryti kai kurių sutrumpinimų.

Antrą kartą, kiek vėliau, nuvykau su maestro V. Marijošium.

Autorius buvo malonus ir dabar pademonstruoti savo naująjį kūrinį. Jo išklausėm su didžiausiu susidomėjimu.

Libreto tema mūsų skaitančiajai visuomenei žinoma iš Maironio to paties vardo baladės. Operai libretą parašė poetė Bronė Buivydaite. Rašant operą, kai kurios vietos reikėjo trumpinti, kitos gi pratęsti ar pakeisti. Kadangi nebuvo galimybių su autore susisiekti, kompozitorius pats turėjo surasti išeitį.

Operoje svarbieji vaidmenys duoti Jūratei — sopranas, Kastyčiui — tenoras, tėvui — baritonas; toliau eina Jūratės draugės, jaunimas, žvejai, iš kurių sudaromi vyrų, merginų ir mišrūs choralai. Pagelbinį sąstatą sudaro keletas asmenų.

Žinant prof. Banaičio kompozicijos pajėgumą ir naujovišką kūrybos stilių, buvo galvota, kad moderninė harmonija ir naujos darnos akordai tautosakinėje muzikoje visiškai nugramzdins vedamuosius asmenis į sunkią melodijos kovą orkestro įsisiūbavime. Buvo susida-

riusi nuomonė, kad pagrindinės melodijos bus paimtos iš liaudies tautosakos, kurios kompozitorius turi daugybę harmonizavęs ir apie 500 gerai tų specifinių melodijų pagrindinai pažįsta. Taip kartą autorius yra išsireiškęs apie turimas savo rinkinyje melodijas.

Pasirodo, kad kompozitorius sukūrė operą ne tautosakiniais motyvais, bet visiškai skirtingą nuo tų šimtų harmonizuotų liaudies melodijų bei jo sukurtųjų originalių vokalinių kūrinių.

Grynai ar pilnai liaudies melodija, rodos, vos viena choro tevartojama. Tuo tarpu nors ir nauji melodiniai duomenys, vis tiek jie labai artimi lietuviškai dvasiai, savi, rodo, kažkur girdėti. Tai ir yra tikras, gilus lietuviškos sielos muzikinis bangavimas.

"Jūratė ir Kastytis" turi tokias švelnias ir kupinas lyrinio melodizmo arijas, kad jos savo melodijomis iš karto klausytoją pagauna. Pagrindinės temos, kurios pinasi minėtų asmenų veiksmuose, nuolat girdėti čia vienur, čia kitur beinant per visą operą. Tie pasikartojimai visada skirtingi, visada įdomūs, visada naujai pasigirsta.

Be galo įdomūs yra choralai. Jie nenuobodūs, ne per ilgi — viskas savo vietoj, lengva klausytis, greit įstringa į atmintį. Taip pat ir su melodijomis, — sykį klausytojas su bet kuria vyraujančia melodija ir būryje kitų susipažįsta, jis ją atpažins net ir melodijos savininkui nesant scenoje... Tokie ir panašūs pasitaiką muzikiniai dalykai gra-

žiai apjungia operos dalis vienybėn, lyg rodos kitaip ir būti negalėjo.

Ar įmanoma opera pastatyti? Taip. Joje nėra jokių nenugalimų kliūčių nei dėl turinio, nei muzikinės kūrybos įkūnijimu. Niekur nesusiduriama su chromatinėmis slinktimis ar moduliacijomis, viskas vystosi natūraliai, paprastai. Reikia tikėtis, kad komp. Banaitis, subrendęs muzikas ir būdamas giliai persisunkęs Vakarų muzikos kultūra, orkestracijoje dar daugiau išriškins tas muzikines idėjas, kurios klavire sukrautos vokalistams.

Nėra abejonės, kad bendra muzikinė kultūra bus apjungta ta lietuviška dvasia, kurios kupina visa opera.

Solistai bus dėkingi už žavingai įdomias arijas.

Prof. K. V. Banaitis praėjusiais metais praleidęs trigubas sukaktuves, — 60 metų amžiaus, 40 metų muzikinės veiklos (1916 m. Kauno Miesto Teatre vokiečių okupacijos metu surengė pirmą koncertą, praėjusį su dideliu pasisekimu) ir 30 metų nuo pirmo jo kūrinio išspausdinimo (1926 m. išėjo Sutemų giesmės ir vizijos, stambus piano kūrinys), apvainikavo pabaigęs operą "Jūratė ir Kastytis".

Iš Chicagos pasigirdo balsų, kad norima tą operą pastatyti. Reikia tik autoriui palinkėti sėkmingai darbą baigti ir sulaukti operos pasirodymo lietuviškoje scenoje. Mūsų visuomenė ja pasitiks su dideliu džiaugsmu.

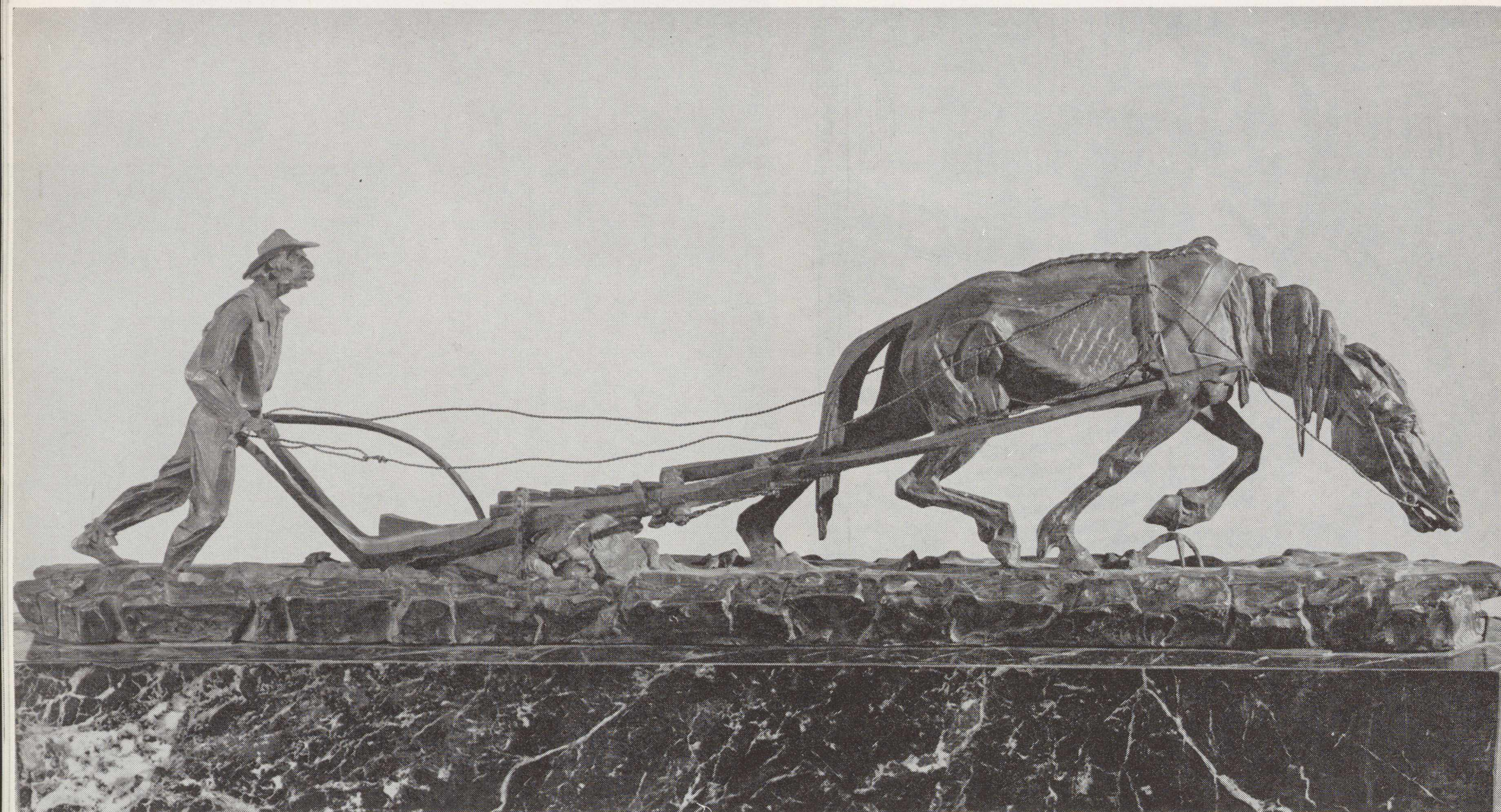

KOMPOZITORIUS V. K. BANAITIS, Brooklyn, N. Y., parašęs operą Jūratė ir Kastytis.
KOMPOSER V. K. BANAITIS.

VACLOVAS RATAS

Medžio raižinys iš "Jūratė ir Kastytis"
Woodcut from Jūratė and Kastytis

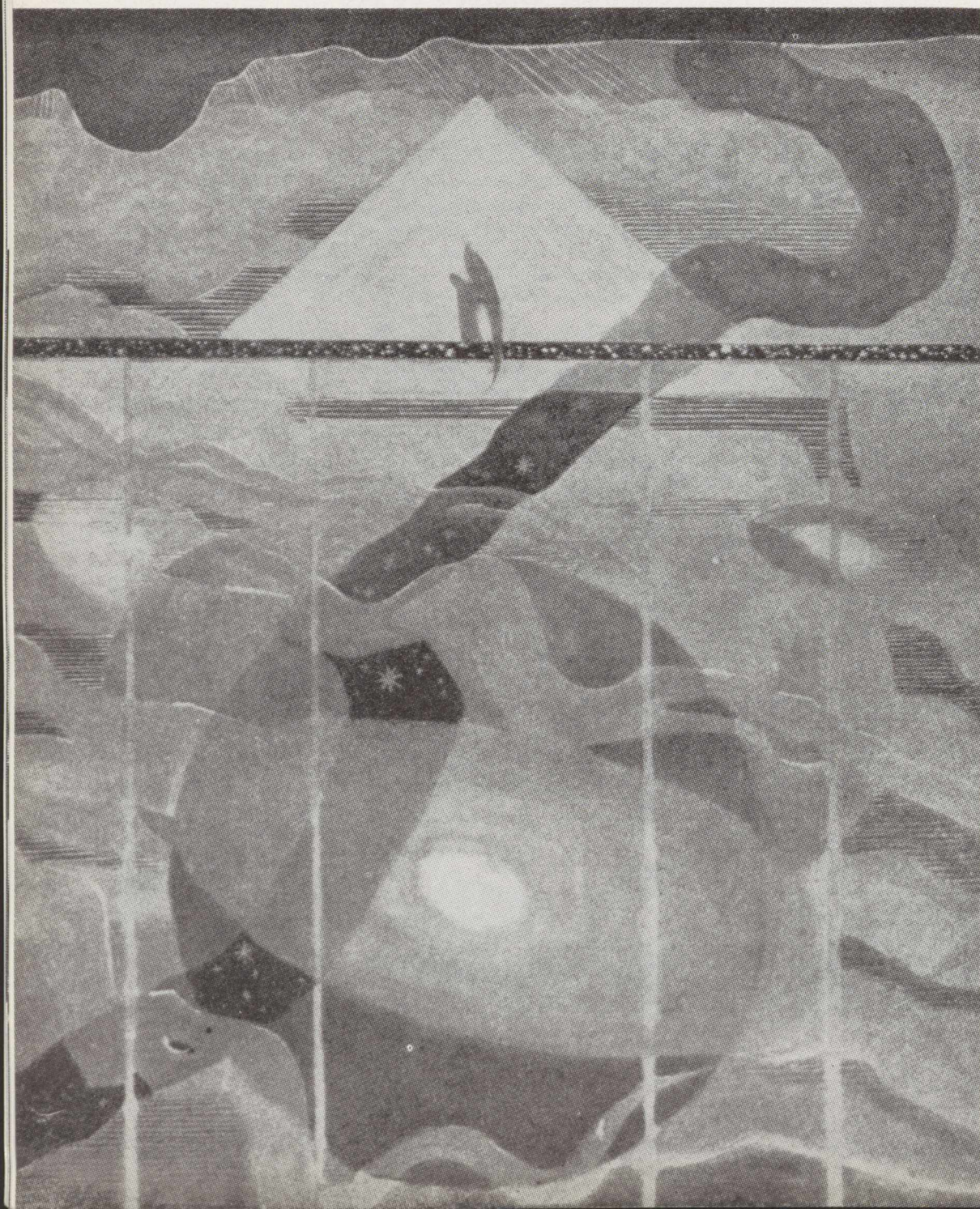

PETRAS RIMŠA

Artojas / The Ploughman, Bronze, Museum of Fine Arts, Boston, Mass.

M. K. ČIURLIONIS

Andante iš sonatos "Chaos"
Andante of the Sonata Chaos

VILNIAUS DAILES DRAUGIJA

PRIEŠ 50 METŲ

Rašo ANTANAS RŪKŠTELĖ, Los Angeles, Calif.

Dviguba sukaktis

Neseniai mūsų spauda paminėjo dvigubą Lietuvos Dailės draugijos sukaktį — 50 metų nuo šios draugijos įsikūrimo ir tiek pat nuo pirmosios dailės parodos Vilniuje.

Jau 1905 m. skulptorius Petras Rimša vilniškėje lietuvių spaudoje rašė, kad pribrendo reikalas mūsų dailininkams jungtis organizuotai kultūrinei veiklai Vilniuje ir visoje Lietuvoje. Išsibarsť po plačią Europą, mūsų dailininkai buvo nežinomi savo kraštui ir be jokios įtakos kovoje prieš svetimas kultūras besiveržiančias į Lietuvos sostinę Vilnių ir kitus mūsų miestus. Buvo itin svarbu išeiti viešai ir organizuotai į kultūrinę varžybų kovą. Įrodo, kad Vilnius ne tik buvo didžiosios kultūros lopšys, bet ir dabar yra jos centras ir širdis.

Pirmieji organizatoriai

Petro Rimšos kvietimas dailininkams jungtis, neliko neišgirstas. Pirmieji tos minties rėmėjai buvo dail. M. K. Čiurlionis ir dail. Antanas Žmuidzinavičius. Šių trijų vyrų pastangomis 1906 metų balandžio 22 d. buvo įkurta Lietuvos Dailės Draugija. Pagal jos nuostatus, draugijos nariais galėjo būti kiekvienas lietuvis, remiąs jos idėją moraliskai ir fiziškai.

Taip gimė pirmoji lietuviška kultūrinė organizacija, apjungusi to

meto lietuvių dailininkus ir visą šviesuomenę, be pažiūrų bei įsitikinimų skirtumo. Užtat nenustabu, kad per trumpą laiką jos narių skaičius išaugo iki 350. Draugija pasijuto stipriai stovinti ant kojų, vispusiškai remiama narių, išsimėčiusių po Lietuvos miestus ir kaimus.

Liaudies meno turtai

Nuolatiniai ir pastovūs parodų dalyviai buvo mūsų kaimo menininkai. Visose parodose jie turėjo atskirus, lietuvių liaudies meno, skyrius. Mūsų liaudies meno įvedimas į Dailės parodas turėjo be galo didelę kultūrinę reikšmę ne tik pačiam Vilniui, bet ir visam kraštui. — to meno išlaikytojams ir liaudies kūrėjams. Dėka parodų, liaudis suprato gaminanti ne daiktus, bet vertybes. Ji pasijuto sustiprinta, kaip labai reikalinga tautos gyvenime, savo kultūros išryškiniame ir jos išlaikyme.

Labai didelį darbą atliko mūsų kunigai, gydytojai, advokatai, valstiaus tarnautojai ir kitų profesijų žmonės, rinkdami liaudies meno eksponatus ir pristatydami juos į L. D. D. rengiamas parodas.

Vilniaus Dailės draugijos veikla

Po aštuonių mėnesių nuo L. D. Draugijos įsikūrimo buvo atidaryta pirmoji jos surengta dailės kūrinių

paroda Vilniuje. Šioje parodoje dalyvavo žymiausieji to meto lietuvių dailininkai, gyvenę Lietuvoje arba arčiau Lietuvos. Vėliau įsijungė ir kiti, gyvenusieji tolesniuose užsieniuose.

Kasmetinės parodos buvo rengiamos vis su naujais paveikslais, ne rodytais anksčiau liaudies meno eksponatais ir kasmet didėjančiu dailininkų skaičiumi.

Nauja kultūrinio sąjūdžio srovė išjudino Vilnių ir visą Lietuvą.

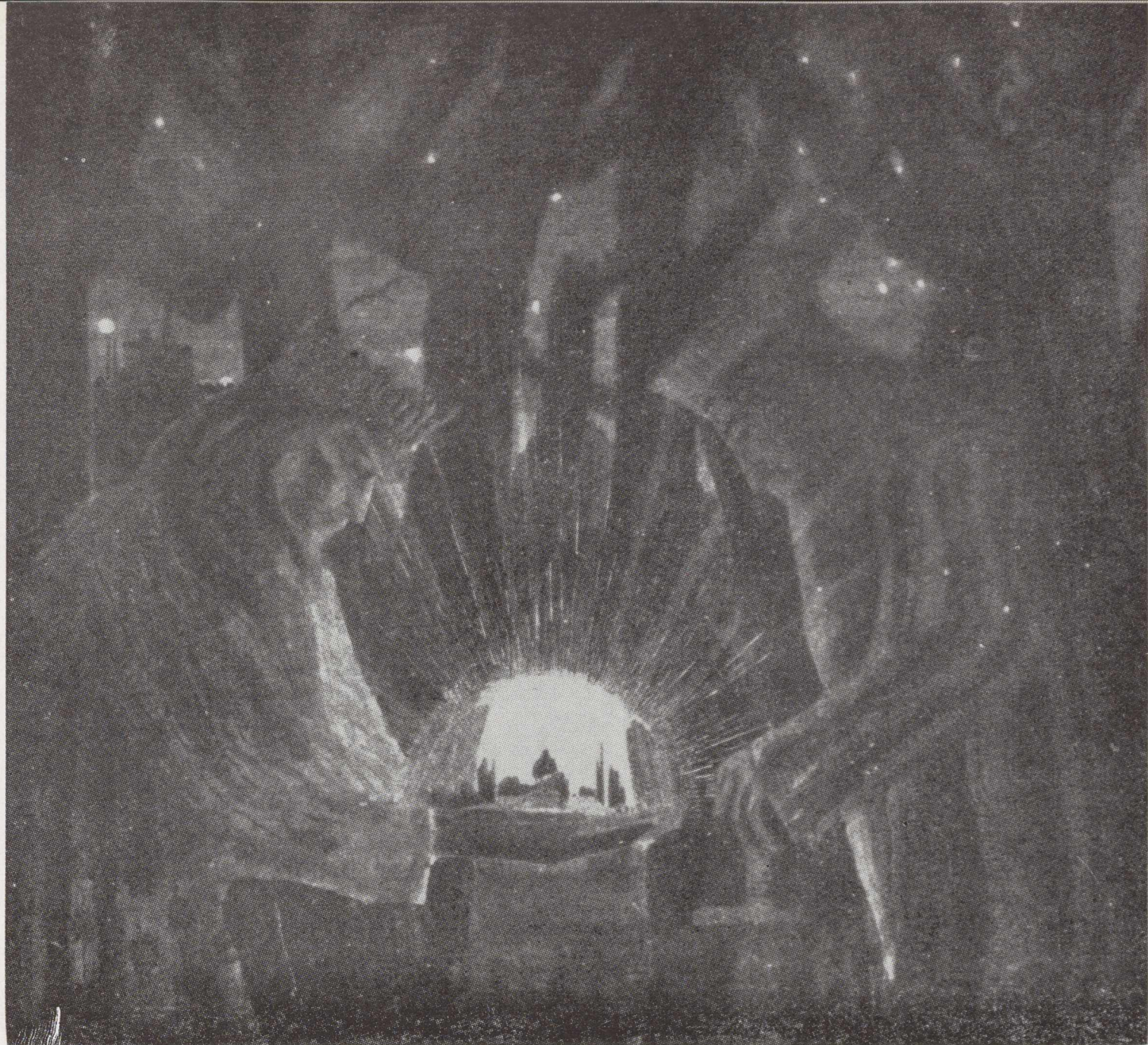
Ilgainiui L. D. Draugija surengė 7 dailės parodas, kurių paskutinioji buvo 1913 metais.

Be parodų rengimo, draugija leido leidinius, kurių didžiausias buvo 1911 išspausdintas A. Jaroševičiaus pieštas kryžių albumas su dr. Jono Basanavičiaus tekstu-studija apie lietuviškų kryžių kilmę.

Pirmasis pasaulinis karas nutraukė L. D. D.-jos veiklą. Po karo ši draugija atsikūrė tik 1926 metais, nes beveik iki tų metų visą meno kūrimo darbą ir menininkų veiklą organizavo laisvoje Lietuvoje 1920 metais įkurta Lietuvos Meno Kūrėjų Draugija (trumpai vadinama LEMENKUKDRA). Jos rūpesčiu atsirado Meno Mokykla Kaune, Muzikos mokykla, Dramos teatras, opera, baletas.

Atsikūrusi L. D. D. surengusi dail. Adomo Varno, Petro Kalpoko, kelias įvairių dailininkų parodas ir 1929 m. išleidusi "Lietuvių tautodailę" (A. Rūkštelės), savo veiklą sustabdė 1930 metais.

Ilgamečiu Lietuvių Dailės Draugijos pirmininku buvo dail. Antanas Žmuidzinavičius, dabar gyvenąs okupuotoje Lietuvoje.

M. K. ČIURLIONIS

Karaliai / The Kings

A. ŽMUIDZINAVIČIUS

Regėjimas / Vision

ZARASIŠKIŲ SUSIRINKIMO, įvykusio gegužės 18 d. New Yorke, Lith. American Citizens Club patalpose, dalyviai. Buvo suvažiavę zarasiškiai nuo New Yorko apylinkių iki Kanados (Toronto, Montreal). Sėdi: K. Šimaitienė, dr. Trojanienė, Klimienė, Vyliaudienė, J. Šlepetytė, Banaitienė, E. Valiukonienė, Ališauskienė, J. Babarskienė, P. Paprockienė. Stovi (I eilė): Šileikytė, Suveizdis, Stankevičiūtė, Povilaitis, Stankevičienė, Arminienė, Mikalauskienė, Karečkienė, Matekūnienė, Kiaunienė, Markevičienė, Alinskienė, Alinskas, Rūkas,

dr. V. Paprockas, Šileikienė, Šukys, Valiukonis jr. II eilė: Bobelis, J. Valiukonis, J. Steponavičius, A. Armonas, Šultienė, Vyliaudas, Butkys, Mažiulis, Kiaunė. III eil.: P. Ališauskas, P. Matekūnas, Maceika, Stankevičius, Šimaitis, Klimas, Šileikis, T. Slapšys, Trojanas, Šultė, M. Slapšys, Matuzas, Vizbara, P. Paprockas.

LITHUANIAN-AMERICANS, who themselves or their parents were born in Zarasai province in Lithuania, met on May 18th in New York City.

VEIDAI IR VAIZDAI

LIETUVIŲ DIENOJE 1956

Lakewood Park. Čia kasmet rugp. 15 vyksta didžiuliai apylinkių lietuvių suvažiavimai. Nuotraukoje (iš k. į d.): J. Kajeckas, kun. L. Peciukevičius, kun. P. Česna, šv. Juozapo par. Mahanoy City klebonas, LD garbės pirm., Eddie Waitkus, buv. garsus baseball žaidėjas, E. Ramanauskas, WPPA Pottsville radijo pranešėjas.

LITHUANIAN AMERICAN of Pennsylvania each year being held in August at Lakewood Park.

✦ **DAIL. Č. JANUŠAS** prie savo paveikslo Žvejų prieplauka, už kurį laimėjo premiją Long Island League 27-joje parodoje.

A painting of artist Č. Janušas, N. Y., N. Y., for which he won the prize given by Winsor-Newton Co.

JUOZAS BIMBA (iš kairės) su žmona Anele, Pasadena, Calif., dabar statybinasi 10 vienetų apartamentus San Gabriel, Calif. Dešinėje Bimbienės sesuo Paulina Shloustas stovi tarp savo sūnų arch. Raymondo ir elektr. stud. Richardo.

MR. AND MRS. J. BIMBA of Pasadena, Calif., and Mrs. J. Bimba's sister Pauline with her two sons.

VYTENIS A. AUDRONIS, Los Angeles, Calif., 14 metų moksleivis, su dovanomis, gautomis nuo 1954 m. už laimėjimus automobilių modelių konstravime ir lenktynėse, "Yo-Yo" varžybose ir kt.

VYTENIS A. AUDRONIS, Los Angeles, Calif., son of Mr. and Mrs. A. Audronis, with his prizes and trophies won in various contests in making car and participating in Soap Box Derby races.

Foto L. Briedis

CLEVELANDO OKTETAS "AŽUOLAS" Oktetas veikia nuo 1950 metų. Jį sudaro: (iš kairės į dešinę): Pranas Petraitis, Leonas Kazėnas, Fabijonas Kaminskas, Vacys Jurgelis, Antanas Kavaliūnas. II-je eilėje: Feliksas Zylė, Pranas Stempužis, administratorius, ir okteto vadovas Julius Kazėnas.

THE AŽUOLAS MEN OCTET of Cleveland, Ohio, with its leader J. Kazėnas (right, second row)

WASHINGTONO LIET. MOTERŲ KLUBO susirinkimas-arbatėlė, įvykusį šį pavasarį Amerikos lietuvės Paukštaitienės namuose. Sėdi (iš k. į d.): A. Zalubienė, J. Tūbelienė, G. Petkevičiūtė, vald. narė, B. Tautvilienė, pirmininkė, S. Stankūnas, Paukštaitis, K. Žebrienė ir Žemaitaitienė. Stovi: B. Škirpienė, Žalkauskienė, V. Aušrotienė, L. Eуроos, išdininkė, B. Darlys, vicepirm., J. Kuprėnienė, Vaitkevičienė, Konsuerge ir E. Jurgelionienė.

MEMBERS of Lithuanian American women's club of Washington, D. C.

"AIDŲ" MOKSLO PREMIJOS ĮTEIKIMO iškilmės Waterburyje, Conn. Už 1955-6 metus paskirtos 3 premijos po 500 dol.: J. Griniui už veikalą Kryžiai ir koplytėlės, J. Girniui už Žmogus be Dievo ir A. Šapokai už Senasis Vilnius. Premijų įteikimo iškilmėse dalyvavo tik J. Girnius (4-tas iš kairės)

Foto V. Maželis

A SCENE from a literary fete in Waterbury, Conn.

LOS ANGELES RADIO VALANDĖLĖS valdyba ir bendradarbiai 5-mečio sukakties proga. Sėdi (iš k. į d.): Vladas Bakūnas, Danguolė Pulkauninkaitė, Bruno Gediminas, vedėjas; stovi: Vladas Gylis, Jurgis Rudelis, Br. Dūda, Povilas Jasiukonis. Foto Jasiukonis
BRUNO GEDIMINAS (3rd from left), director of Lith. Radio program in Los Angeles, with his co-workers.

KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI

— **Kun. kan. A. Steponaitis** iš Rock Island, Ill. persikėlė į Los Angeles ir čia dirbuojasi šv. Kazimiero lietuvių parapijoje. Pasadena mieste, Calif., gyvena kun. kanauninko Steponaičio brolis J. Stepp-Steponavičius, senosios kartos Amerikos lietuvis, dalyvaujantis vietos liet. veikloje.

— Birželio 18 d. mirė didelis ALTO geradaris, nuo pat jo įsisteigimo kasmet laisvinimo reikalams aukojęs po \$100.00, **Feliksas Šlapelis**, Long Beach, Calif.

Šis taurus tautietis buvo nuolatinis LD skaitytojas ir rėmėjas. Jo lietuviybės rėmimo pavyzdys liks kaip vienas šviesiausių eilinių susipratusių lietuvių.

— **Los Angeles jaunųjų talentų vakaras**, kurio programoje dalyvavo šeštadieninės Lituanistikos ir muziko Budriūno muzikos klasės mokiniai, įvyko birželio 16 d. šv. Kazimiero parap. salėje. Buvo pastatytas J. Kaributo režisuotas vaizdelis. Programa buvo įvairi, turininga ir gausi gražiais vaidybos, muzikos ir dainos bei šokio talentais. Vadovavo mokyti. Razutienė.

— **J. Andrius**, Los Angeles jaunas gyventojas, čia pat įsigijęs namus, išrinktas vietos atkū s-gių pirmininku. Tame pat susirinkime birželio 23 d., valdybos sekretore išrinkta Bonatienė ir išdėstė — Medžiukas. Susirinkimas įvyko Butkų bute; joninių išvakarių proga pasveikintas šeimininkas Jonas Butkus. Susirinkusius Butkai pavaišino.

— **Ministerio B. K. Balučio** dukterė Ada, ištekęsusi, su šeima apsigyveno Los Angeles mieste. Šiuo metu pas ją yra atvykusi ir jos motina Marija Balutienė.

— **W. J. Dilis**, East Orange, N. J., atnaujinamas LD prenumeratą, LD-oms paaukojo \$3.00.

— **Dr. B. Gruzdienė**, Detroit, Mich., dantų gydytoja, perkėlė savo kabinetą naujon vieton. Jos kabineto dabartinis adresas yra: 5837 West Vernor Hwy, Detroit 9, Mich. Kabin. telef.: Vlnewood 2-0229; namų: LUzon 4-8961.

— **Vitalis Žukauskas**, Brooklyn, N. Y., dramų aktorius, atvykęs į Los Angeles liet. radijo valandėlės 5-mečio programą, lankėsi LD redakcijoje ir užsiskė LD žurnalą. Po vakaro, kuriame akt. Žukauskas atliko didesnę programos dalį, susilaukė labai šiltų ir plačiai aptariančių jo scenos meną rašinių Vieniubėje (B. Raila), Drauge (J. Gliada) ir Naujienose (A. Gustaitis).

— **A. Mockeivičius**, Miami, Florida, persikėlė gyventi iš Pittsburgho, Penn., į Floridą.

— **M. Varkalienė** ir **Samolienė**, abi iš Los Angeles, Calif., atostogavo Chicagoje, aplankydamos eilę savo giminių bei pažįstamų.

— **D. Balčiūnas**, Los Angeles, Calif. iš profesijos dailininkas (commercial artist), neseniai įstojo į Lietuvos Vyčius ir aktyviai reiškiasi veikloje.

— **A. Dargis**, Newport News, Va., atlieka karinę tarnybą. Baigęs aukštąjį mokslo, vedė ir augina šeimos.

— **J. C. Morcan**, Rochester, N. Y., laidotuvių direktorius, užsiskė LD-nas savo broliui George Morcan, kuris gyvena Fort Saskatchewan, Alberta, Kanadoje.

— **Vytautas Skrinška**, Worcester, Mass., iš profesijos vaistininkas, turi savo vaistinę Ideal Pharmacy, The friendly drug store, ir patarnauja siunčiant vaistus į Lietuvą.

— **Juozas Kepalas**, Northridge, Calif., kaip ir daugelis lietuvių, susirašinėjo su giminėmis Lietuvoje, siuntė siuntinių. Visai neseniai jis gavo laišką, kuriame buvo prašoma vaistų, buvo pridėtas ir tų vaistų receptas. Kai Kepalas receptą paliko vaistinėje, kuri žadėjo parūpinti vaistų, vaistinės vedėjas recepte rado tokių vaistų vardą, kurio nebuvo jokiuose jo mediciniškuose sąrašuose. Tada, manydamas, kad tai kokie specialūs lietuviškos medicinos vaistai, jis kreipėsi į Los Angeles mokslo įstaigas, ieškodamas mokančio moksliškai lietuviškai kalbėti. Sukėlė ant kojų visą Los Angeles State College ir UCLA Foreign Language departmentą. Nieko negelbėjo. Pagaliau sužinota, kad yra lietuviška parapija. Kreipėsi į kleboną, kuris be lietuvių, dar moka ir lotyniškai. Klebonas recepto priedą lengvai išskaitė. Tai buvo laiško pabaigos žodžiai: "Bučiuoju Tave".

Dr. A. HAGENTORNAS

priima ligonius

antradieniais ir ketvirtadieniais
nuo 6 val. vak. iki 9 val. vak.

DR. V E G E R I O Ofise,

3123 Beverly Blvd., Los Angeles, Calif.
Telef. DU 8-9809

— **Crane Savings And Loan Ass'n**, Chicago, Ill., atnaujiną LD prenumeratą 1958 metams.

— **E. Jakaitis**, Philadelphia, Penn., turi foto studiją adresu: 7204 Ogontz Ave. Telef. LI 8-5670. Jis parūpina foto nuotraukų ir LD žurnalui.

— **J. J. Stukas**, Hillside, N. J., vadovaujantis "Lietuvių Atsiminimų" radijo valandai ir "Rūtos" kultūros organizacijai, gegužės 19 d. Brooklyne suruošė kompozitoriaus Aleksandro Kačanausko kūrinių koncertą.

— **Dr. Albert J. Valibus**, Kingston, Pa., užsiskė LD per J. V. Stanislovaitį.

— **J. Boley**, New York, N. Y., Lietuvos Vyčių veikėjas, užsiskė LD-nas Mrs. J. Stankus iš Homestead, Pa.

— **Sisters of St. Francis**, Pittsburgh, Pa., užsiskė LD-nas 2 metams Motinai M. Loyolai, vienuolyno viršininkei.

— **J. Babravich**, Chicago, Ill., užsiskė LD-nas Mr. and Mrs. Charles Gudas iš Brooklyn, N. Y.

— **Dr. V. Paprockas**, Brooklyn, N. Y., atnaujiną LD pren. 2 metams.

— **P. Dambrauskas**, Oak Lawn, Ill., atnaujiną LD-ny prenumeratą 2 metams.

— **Mrs. S. Mockus**, Dorchester, Mass., atnaujiną LD prenumeratą užsiminė apie a. a. S. Mockų, buv. savo vyrą, kuris mirė 1956 m. kovo 16 d. Stasys Mockus buvo gimęs Šakynoje, Šiaulių apskr. Atvyko į JAV 1911 m. Ypač aktyvus buvo SLA ir ALT Sandaros organizacijose. Už nuopelnus lietuvių bendruomenei buvo apdovanotas Gedimino ordinu. Žmona Antanina Kasmauskaitė-Mockienė kilusi iš Šiaulių.

— **Kun. A. Tamolūnas**, Miami, Florida, atnaujiną LD garbės prenumeratą.

— **Marija Karalienė**, Los Angeles, Calif., nusipirko namus. Jos sūnus neseniai vedė latvaitę Rūtą Spelmanis.

— **J. Petrauskas su žmona**, Los Angeles, Calif., keletą mėnesių praleido važinėdami po rytinius steitus ir lankydami savo senus pažįstamus.

— **Mr. V. G. Mathieu**, Central Falls, R. I., turi apdraudus įstaigą; jo žmona aktyviai reiškiasi Lietuvos Vyčių Providence, R. I., kuopos veikloje.

— **Dr. V. Gutauskas**, Barbacoas, E-do Lara, Venezuela, atnaujiną L. D-ny prenumeratą, prisiųsdamas \$5.00.

SVEČIAI PAS LOS ANGELES PARAPIJOS KOMITETO PIRMININKĄ FRANK SPEECHER.

A NUMBER OF GUESTS at the home of Mr. and Mrs. F. Speecher. Mr. F. Speecher is chairman of St. Casimir's parish committee.

SENIAUSIAS...

Atkelta iš 12 psl.

— Romanų, nors ir premijuotų, neskaitau. Gyvenu Maironio, Baranauko, Šatrijos Raganos raštų išpūdžiais. Su žavesiu skaitau periodikoje skelbiamus tremtyje esančių poetų kūrinis.

— Teko patirti, kad jau ilgesnį laiką dirbate prie savo atsiminimų. Kokį laikotarpį Jūsų atsiminimai daugiausia palies?

— Mano atsiminimai apims visą mano gyvenimą: nuo vaikystės iki šių dienų.

— Kokios Jėgos Jus tokį sveiką ir tvirtą palaikė? Kokie Jūsų patarimai norintiems ilgai gyventi?

— Neabejoju, kad kiekvienas nori ilgiau gyventi. Panašų klausimą man ne vienas kelia.

Kiekvienam žinoma, kad senatvėje pasireiškia arteriosklerozė. Jai "užbėgti už akių" reikia judėjimo. Nuo senų laikų tai žinodamas aš darau kasdieninę mankštą-gimnastiką. Aš laikausi Muellerio sistemos. Kad ta gimnastika padeda — esu pavyzdys. Ji teigiamai veikia širdį, protą ir nuotaiką.

— **A. Pinkus** ir **J. Paplauskas**, abu iš Auckland, Naujosios Zelandijos, užsiskė LD-nas per G. Procutą.

J. Paplauskas vadovauja tenykštai lietuvių tautinių šokių grupei, kuri 1957 m. balandžio 27 turėjo pasirodymą didžiulėje vietos miesto salėje, pašokdama Rugučius ir Kalvelį. Akordeonistas V. Grigaliūnas. Ši šokių grupė jau antrą kartą pasirodo su Lyric Harmonists orkestru.

LIETUVIŲ DIENŲ

P I K N I K A S

šiais metais įvyksta rugpiučio 4 d. BUENA VISTA PARKE,

Burbank mieste, labai gražioje ir patogioje vietoje visiems šeimos nariams.

Visi Los Angeles ir plačių apylinkių lietuviai — seni ir nauji mūsų žurnalo skaitytojai ir rėmėjai tą dieną renkasi maloniai praleisti laiką, asmeniškai išmėginti laimę dovanų traukime.

KELIAS: Riverside Freeway, Riverside Drive ir Catalina St. kampas, Burbank, vienas blokas nuo St. Joseph ligoninės, 10 min. kelio nuo šv. Kazimiero parapijos.

LITHUANIAN REALTY COMPANY

Charles Luksis, Realtor

Phone: NO - 41733

2648 Griffith Park Blvd.,

Los Angeles, Calif.

Mielai patarnauja norintiems pirkti-parduoti namus ir sklypus; apdrausti automobilius, namus ir kitokį turtą; gauti paskolas.

Atlieka notaro darbus.

Bendradarbiai:

B. Budriūnas — P. V. Raulinaitis

THE STATUE OF LIBERTY in the plaza of War Museum of Vytautas the Great in Kaunas, Lithuania.

V. D. KARO MUZIEJAUS aikštė ir Laisvės paminklas iš Muziejaus bokšto.

Photo V. Augustinas

HIGHLIGHTS OF THE LIBERATION OF THE SOVIET-ENSLAVED NATIONS

By HUGH SCOTT, Representative from Pennsylvania ..

After the Presidential and Congressional elections last fall, it became known from election results in the predominantly American-Lithuanian inhabited polling districts that the Republican nominee for the high offices of the President and Vice-President as well as for both Houses of the Congress had received overwhelming support there.

"Draugas", commenting on election results, observed that the Republicans ought to be deeply satisfied with the way the American-Lithuanians had voted in Chicago, the largest American-Lithuanian settlement in the United States, because "as Chicago goes, so goes all country."

"Time" magazine did not fail either to note the pro-Republican trend in what it called "Little Lithuania", namely, the American-Lithuanian inhabited wards in Chicago.

If this is so, our Lithuanian voters must have approved wholeheartedly of the 1956 Republican Platform adopted in San Francisco last summer and serving as a guide for the President, the Vice-President, the Senators, and the Congressmen.

Let us briefly recall its highlights, as far as it has to do with the Liberation of the Soviet-enslaved nations. It is self-understood, of course, that the Lithuanian problem is identical with the Latvian and with the Estonian problem. Solutions must develop in the same

manner and at the same time.

"We re-dedicate ourselves to the pursuit of a just peace and the defense of human liberty and national independence," the Platform reads. "We shall continue to seek... the liberation of the satellite states — Poland, Czechoslovakia, Hungary, Rumania, Bulgaria, Latvia, Estonia, and other, once-free countries now behind the Iron Curtain. The Republican Party stands firmly with the peoples of those countries in their just quest for freedom. We are confident that our peaceful purposes, resolutely pursued, will finally restore and national independence to oppressed peoples and nations."

And with obvious reference to the uprisings in East Germany in 1955 and Poland in 1956, the Platform goes on: "For the first time, we see positive evidence that forces of freedom and liberation will inevitably prevail if the free nations maintain their strength, unity, and resolution."

Hardly were these words spelled out when the revolt broke out in Hungary and shook the Soviet Empire to its very depths. Although the revolt was mercilessly crushed by a ruthless Soviet military machine, it is as sure as that the day follows the night, that there will be more spontaneous revolts which in the unfolding of history will ultimately bring freedom to all the captive peoples, including the Lithuanians, the Latvians, and the Estonians.

HONORABLE HUGH SCOTT, Representative from Pennsylvania, 1941-1944 and 1947-till now (with U. S. Navy duty in between), is well known not only as the influential Counsel of the Republican National Committee, but also as a man who has never refused to support a good Lithuanian cause. He has attended and addressed a great number of Lithuanian-American gatherings in Philadelphia where he lives.

We are happy to give space to Representative Scott's ideas on liberation of captive peoples, for there are few more qualified to speak on this subject.

KONGRESMANAS HUGH SCOTT, Philadelphia, Penn., aktyviai remia Lietuvos laisvės bylą. Šiame LD nr. dedame jo straipsnį, iškeliantį Respublikonų pažiūras pavergtųjų tautų atžvilgiu ir nurodo gaires, kuriomis Lietuva ir kt. pavergtos tautos gail tikėtis netolimoje ateityje.

In drafting the above liberation principles as a constituent part of the 1956 Platform, the Executive Committee of the Republican National Committee, of which this writer was a member at that time (and still is), was guided by what President Eisenhower had said in Cincinnati, on September 22, 1953:

"These principles demand that we use every political, every economic, every psychological tactic to see that the liberating spirit, in the nations conquered by Communism, shall never perish. Thus, we shall help each captive nation to maintain an outward strain against the Moscow bond. The lands closed in behind the Iron Curtain will scathe with discontent; their peoples, not servants under the Soviet master, but ardent patriots yearning to be free again. Nothing is so damaging to a tyrant's war machine as the steadfast spirit of an unhappy people."

There was another, more recent statement by President Eisenhower confirming his views expressed in 1953, on which the Executive Committee of the Republican National Committee relied in drafting the 1956 Platform.

"The Free World," President Eisenhower said in a message to the American Friends of Captive Nations rally held in New York on May, 1956, "has not been reconciled to the fate of captive peoples behind the Iron Curtain. We shall keep these wrongs and injustices at the forefront of human consciousness until they are corrected."

This message was one of the reasons why the 1956 Platform did

not refer at all to any Lithuanian, Latvian, and Estonian Soviet Republics; it spoke of Soviet "satellites", a term loosely applied to independent states which closely follow their master's dictates. Such is the case with Poland, Czechoslovakia, E. Germany, and other European states in the Soviet orbit.

There were many more similar pronouncements made by various influential persons and organizations which the Executive Committee of the Republican National Committee took into serious consideration while drafting the 1956 Platform.

The statement and the accompanying resolution which I submitted for the American Friends of Captive Nations to the Republican Platform Committee deserves special attention. The reasons are twofold:

Firstly, there was contained a program of certain concrete steps toward the liberation of the captive peoples; secondly, the membership of the American Friends of Captive Nations is distinguished and well represents a cross-section of American public opinion. As an illustration, its members include Senators Mundt, Douglas, and Kennedy. Senator Knowland likewise approved the statement and the resolution submitted in San Francisco and addressed the rally in New York; Representatives An-fuso, Bentley, Dodd, Judd, Murray, McCarthy, Poling, St. George, Tummly and myself; the President of the International Rescue Committee Angier Biddle Duke and a host of renowned profs, writers, journalists, and leaders in religious

and civic life. The Rev. Msgr. Bal-kūnas represented the fine American-Lithuanian organizations.

The general interest in AFCN activities was well attested to by the fact that its rally in New York was sponsored by the Veterans of Foreign Wars; the Catholic War Veterans; the Jewish War Veterans; and leading organizations of American citizens from the captive nations. President Eisenhower, Vice President Nixon and many more political leaders sent their encouraging message.

True to its purpose of coordinating the efforts aimed at the information of the American people concerning the tragic plight of the Communist-enslaved nations and of suggesting concrete measures to achieve this purpose, the AFCN's statement and resolution boiled down to the following: (1) to declare our solidarity with the captive nations; (2) to make their liberation the first and major subject on the agenda of any negotiation with the Soviets; (3) to refuse to relax trade restrictions, or to accept the so-called "cultural" delegations or to agree to any security pacts, until freedom has been accorded to the enslaved peoples.

Today, as in San Francisco at the Republican Convention, I fully subscribe to the foregoing suggestions. I firmly believe that mere statements of our desire to see the captive nations liberated is not enough. We must prove that this is our foremost goal through a dynamic foreign policy. Liberation of captive nations must not be forgotten for a moment, in all of our negotiations with the Soviets. It is certain that the rulers of the Kremlin never lose sight of their objectives!

Perhaps we may, someday, agree upon a demilitarized zone in Europe, but we must never agree to it if the Baltic States are included in the demilitarized zone and are not afforded an opportunity to hold free elections and to decide for themselves their own way of life.

It would be unrealistic to assume that the United States will or should declare war in pursuance of its policies of liberation. Any future thermonuclear war would be so terrible and would cause so many millions of deaths among all nations and particularly in the immediate area of combat actions that the question justly arises whether there would be anyone left to "liberate" after the victorious freedom forces took possession of the territory to be liberated. So the thermonuclear way is not the way to liberation.

Hence, we are forced to seek liberation by peaceful means only. We can, however, widen the area of freedom by refusing to recog-

nize the finality of the present territorial arrangement in Europe. This is not an empty dream. Poland seems to have won peacefully at least a degree of limited freedom; perhaps she will be able to maintain it. Hungary had to resort to a revolt, and for a brief period of time she managed to get complete freedom. Another spark may start a new revolt somewhere, and possibly with greater and lasting success. There is a great ferment and the Soviet can never rest easy where its suppression continues.

Above all we must never bargain with the Soviets for the price of freedom of the Baltic peoples and of all the captive peoples of the Soviet regime. We must keep on hammering, through our communication outlets upon the idea of eventual liberation. We must, however, be careful not to incite to premature uprisings. We must wait: no dictatorship in history has been permanent. They breed the germs of their own ultimate disintegration.

The present Administration has shown by its deeds that it had not abandoned the liberation principles embodied in the 1956 Republican Platform. It has furnished sufficient proofs that it does not share the views of those pessimists who believe that "there is a finality, for better or for worse, about what has now occurred in Eastern Europe." (Former United States Ambassador to Moscow George F. Kennan). The United States representatives to the U. N. have been constantly on the alert for a good chance to remind the delegates of other states, including the Soviet Union, about the plight of the Baltic Nations.

As for both Houses of Congress, their unwavering attitude was clearly demonstrated on the occasion of Lithuanian Independence Day this year. Never before have so many Senators and Representatives taken the floor to denounce the enslavement to Lithuania and express hopes that the day of her liberation will not be far away. The Congressional Record of February 14, 1957, is an eloquent testimony to this effect.

The Executive Committee of the Republican National Committee has already begun discussing the strategy for the 1958 congressional and gubernatorial elections. It is a sure bet that the Republican candidates will express themselves next year with greater vigor than ever before in favor of liberation policies as stated in the 1956 Republican Platform. We do not share the pessimistic spirit of surrender of many in the party of opposition, whose regrettable policies failed in the time of their testing.

Maloniai pranešame, kad mūsų firma
PARCELS TO RUSSIA
 121 So. Vermont, DUnkirk 5-6550

siunčia paketus maisto, naujų bei vartotų drabužių, vaistų ir t. t.
 į Ukrainą, Armeniją, Gruziją, Latviją, Lietuvą, Estiją ir Rusiją.
 Muitai ir visos siuntimo išlaidos sumokama šitame krašte. Paketai, siūsti
 per mūsų įstaigą, gaunami Lietuvoje be jokio mokesčio.

Garantuojame pristatymą ir greičiausią patarnavimą.
 Siunčiame ir oro paštu.

Jeigu nepatogu patiems atvykti į mūsų įstaigą, galite paštą atsiųsti savo
 paketą, ir mes pranešime siuntimo kainą.

Valandos kasdien, išskyrus pirmadienius, nuo 10 val. ryto iki 6 v. vakaro
 (taip pat ir sekmadieniais)

PARCELS TO RUSSIA, Inc.,
 Los Angeles Branch, 121 So. Vermont Ave., DUnkirk 5-6550

A FEDERATION OF THE NATIONS OF EUROPE

ITS PROSPECTS

By PRANAS DAILIDĖ, Syracuse, N. Y.

1. The necessity of a union of European nations is obvious but it is a goal hard to reach

The leaders of the free world quite frequently complain about the political disunity of Europe. In this area of land more or less the size of the United States prior to World War II there existed thirty-three nations all of which were independent. Each nation had its own government and territory which was strictly defined and an individual nation living within its territory. Each one of these nations had its own particular and varying interests and problems which each nation took care of and defended through their delegates in international life. In the past the disunity of Europe was the result of frequent wars which impeded the economic and cultural progress of the continent. While currently the disunity of Europe is the weak side of the free world in the struggle against communism.

Being independent nations and possessing the right to decide political questions in their own way, the nations of Europe even in the glaring presence of Red danger are unable to form a common front against this danger. Hitherto, despite the fact that ten nations have already found themselves under the Red paw, not all of the remaining free nations have made an effort to rally against communism. A considerable number of the remaining free nations of Europe only pretend that they are participating in the defense against communist aggression. While some of those nations have openly declared that they will not take sides and will remain neutral.

In other words, if Europe was united into a federation similar to the United States the federation would form a power in various aspects no smaller, or even greater than the United States. A preponderance of power would actually be realized on the side of the free world. This federation would have no need for American support or defense — it would take care of threatening dangers which might beset it. Communism would be stopped in its tracks and its aims to conquer the world would be stemmed.

Such perspectives of a united Europe compel the far-seeing politicians of the free world to ponder on the subject of a united free Europe. Especially so when there is such an attractive example of a federation as the United States, which has now undertaken the mission of leadership of the free world, it seems to many people that the forming of a federation of the free nations of Europe is easily attained and would stem only from the good will of the European nations. In reality this is not so. The Old World in its political course has so many differences from the New World that the U. S. A. could hardly be an example according to which Europe could unite itself. Yet the necessity of a Union of European free nations is so obvious that ways and means for such a unity are incessantly sought. The obstacles which confront Eu-

rope are surmountable, slowly however, and there appears founded hope that perhaps not in the near future but nevertheless a united free Europe will sometime be an accomplished fact. This article purports to make an evaluation of the prospects for such an alliance of free Europe based on facts which have already been accomplished in this field.

2. The causes of European disunity

Numerous causes could be pointed out for Europe's disunity. But saving space we shall be content to delve only into the most important causes, namely, the historical and ethnical.

The majority of the inhabitants of present-day Europe are the descendants of nations that migrated from the east during the period of the movement of nations. Pressing each other those nations for centuries trekked westward until they reached the shores of the Atlantic ocean. They could not go further once they reached the limits of land and they had to defend the land on which they settled, and only the stronger and bigger waves of foreigners were able to defend themselves. The historians who write about the period of the movement of nations state that for such aforementioned causes it was customary for whole nations to press into western Europe. This, on the one hand, developed a national consciousness, while on the other hand these nations in very early times formed clearly defined territorial boundaries between the various nations. When government was formed in the territories it could hold sway even over any related tribe living nearby and so there appeared the nuclei of future nations. Originating on the basis of nationality this nuclei further grew into national states. The national character of these states was clearly fixed because in those times ethnic or racial minorities were unknown as we understand the term today. A foreigner could find himself in some country as a trader or as a visitor or a traveler but not as a resident of the country. A foreigner was everywhere looked upon with distrust, something that still prevails in many countries even in our day. The distrust of foreigners was founded on sufficient grounds when armed conflicts between the nations over the occupation of one another's land or for other reasons was almost incessantly the order of the day. While the language, religion and customs, not to mention garb or general physical features, made it easy to recognize a foreigner. Thus even in the rare instances when people found themselves in some strange country they strove to assimilate themselves as soon as possible to the customs and speech of the country in which they settled.

For the aforementioned causes the nations that became formed in Europe were not only founded on ethnic grounds or nationality but also were very homogeneous

from an ethnic viewpoint. We cannot compare the European countries with the states that form the United States of America. The United States is inhabited by immigrants from various European countries and other lands. From an ethnic point of view these immigrants and their descendants form a so called melting pot in which their isn't a single ethnic group which might be in the majority over others. Thus there is no serious minority question in America. In America there is less concern shown over a citizen's ethnic or racial origin in his or her relations with a state. Beside this the federation of the U. S. stems from the British colonies which banded together and sought to break away from British rule. While in the case of Europe there was no spurring toward such a unity until this very moment. Lacking a federation of nations it is for this reason that time and again the nations of Europe have grouped themselves against one another or else against certain ambitious conquerors and this grouping or alignment was always only a temporary expedient until the trouble besetting them passed away. Any type of a federation of the countries of Europe is confronted by the dislike of nations to lose some of their sovereign rights. The European nations are very sensitive to any restraints of their rights. For that reason when we speak of a federation of European nations we are obliged to explain the causes of such adherence to sovereignty.

3. Meaning of sovereignty in a national state from the viewpoint of Europe

The scattered customs or habits of international cooperation were organized and made into international law in Europe. The sovereignty of a country has become an integral part of the idea of a country. In the eyes of a European the supreme government of the country belongs to the nation. It is for such reasons that many people in this regard do not consider certain countries as states wherein the supreme government is not a government of the people or representative. Such a viewpoint, however, means to lose a national sovereign existence for which a nation had struggled for centuries. This loss of rights to freedom is the more painful since various British and French colonies in Asia and Africa, sometimes even with uncivilized natives, one after another come into independent life gaining the rights of free nations.

This is an important question of national ambition to each country

of Europe. The nations of Europe meet the idea with distrust and fear of losing their full rights to independence in their respective territories. In the event of a federation of Europe this would be felt here and there. Let us take for example only the question of armed forces. Many European countries take great pride in their army which pride can be based or unbiased. The army of some nations possesses a truly long and honorable history. Besides this the army is a means of showing the sovereignty of a nation and is its defender as well. Upon the transfer of sovereignty into the hands of a federation the European countries would have to give up their national forces and send their men of draft age into the federated armed forces which would have an utterly foreign spirit.

However, a renouncement of sovereign rights is painful to a national state not only in the viewpoint of national ambitions. Sovereignty best assures to a national state those conditions which are necessary for the successful development of national or ethnic qualities or traits. Although national interests could be taken care of in a federation by means of a national autonomy, yet such an autonomy is not always a trustworthy security of the rights of the smaller nations. Simple arithmetic proves this. If the federation of Europe would be formed with thirty-three nations the smaller nations would have but one percent of the total number of representatives in the parliament of the federation. What could these representatives achieve with their few votes if the majority would swerve in their stand and be opposed to a favorable vote to the smaller countries. The danger of being caught in such a situation could rise not only from national reasons but also from other reasons.

We shall bring to mind that the Americans Civil War (1861—1865) was touched off for similar reasons. Cheap labor was needed for the northern industrial states. Congressmen of the northern states, being in the majority, enacted a law abolishing Negro slavery. They also introduced protective tariffs for American industry. Prices for commodities went up, especially for farm machinery and implements and the Negroes began to migrate north to the industrial cities. In this case the plantation owners and farmers of the south were painfully hurt. The southern states formed a confederacy for the purpose of breaking away from the federation. A civil war ensued and the aims of these southern states were crushed.

Continued on page 24

GEROS ŽINIOS

Jūs galite siųsti savo artimiesiems į Lietuvą

DOVANŲ SIUNTINIS

įvairių rūšių rūbus, vartotus ir naujus, medžiagas ir maistą.

Taip pat galite siųsti visokių vaistų.

PRISTATYMAS GARANTUOTAS.

Per visiems žinomą

ROUND THE WORLD TOURISTS

vienintelį atstovą Pacifico pakrašty.

WE 3-8491

334 No. Fairfax Ave. Los Angeles 36, Calif.

WE 4-7838

V. KAŠUBA

Agony / Agony

THE AMBER PALACE

(From a Lithuanian Legend)

By

MAGDELAN EGGLESTON

THE palace was of amber gold,
The windows rubies red,
The doors of sparkling diamonds shone
Beneath the Baltic's bed.

The ruler of this wondrous place
So far beneath the sea,
Perkūnas' lovely daughter was,
The God of Thunder he!

Jūratė had for long been wed,
To Divsvits, God of Sea;
He gave her power to rule all fish
By absolute decree.

She took great pleasure in her task,
She guarded them from ill,
And woe betide the one who tried
A single fish to kill!

One day a finny messenger
A Pike, arrived to say,
Kastytis, mortal fisherman
Her subjects dared to slay!

The angry queen her mermaids called,
Her golden sea-nymphs too,
She mounted quick her sea-horse white,
And angrily they flew.

And where the Sacred River flows
Into the Baltic strand,
They found Kastytis, fisherman,
With fish upon the sand!

Of classic mold his suntanned face,
Broad-shouldered, tall and lean,
His hair was gold, his sea-blue eyes
Weaving a spell serene.

His eyes were dazzled suddenly,
Upon his ears there fell
The sweetest singing ever heard;
Man could not live to tell.

He listened to their siren songs,
He watched their beckoning;
He walked into the waters deep,—
Beyond all reckoning!

And just as Death was reaching out
To take him by the hand —
Jūratė bade the mermaids stop —
And bring him back to land.

"This handsome mortal man is mine!"
She said beneath her breath,
"Twould be a shame to let him die —
For me it would be death!"

Kastytis woke as from a trance,
The lovely queen was near;
"If you return my love," she said,
"You will have naught to fear!"

Her beauty took his breath away!
The Passion Grand was his;
He vowed eternal love and faith;
What else was there to miss?

"Between the sinking of the sun,
Before the early dawn,
I shall have power to visit you,
S u d i e, I must be gone!"

And sweetly singing as she went,
Sea-nymphs and mermaids too;
The whole romantic company
Sank slowly from his view.

Kastytis gently rubbed his eyes;
Was it a vagrant dream?
Kastytis rubbed his eyes again;
Was it a vision's gleam?

That evening as the sun dropped down,
She rose from out the sea;
Kastytis shook with sudden joy —
She was reality!

And then one day, the Thunder God
A jealous nymph did call;
And in a mood of wicked spite,
She told Perkūnas all!

Perkūnas seized a thunder-bolt
And hurled it, flashing!
Against Jūratė's palace-walls,
Which tumbled crashing!

All lifeless lay the lovely queen,
Amid her ruined walls;
Grim Death usurped her golden throne,
And triumphed in her halls.

Kastytis heard the thunder-bolt
And plunged towards the din,
The watchful guardians of the sea
Reached out, and took him in!

Before the raving Divsvits he
Was taken to be tried, —
O! cruel fate — chained to a rock
Beneath the surging tide!

And there, forever and a day
His anguished eyes must meet
The tender look of his beloved
Who lies dead at his feet.

After a raging storm at sea
When wind and wave have died,
Kastytis' voice is heard in moan,
Lamenting for his bride.

And on the Baltic's beaches white
Unto this very day,
Fragments of golden amber drift
Washed by the salt sea spray.

— ☆ —

Remarks:

THE POPULAR BALTIC-SEA LEGEND "Jūratė and Kastytis" has served for many Lithuanian poets, artists, and musicians as an inspiring subject-matter. Just to name one — the famous ballad by Maironis is counted among the classics of our literature.

Mrs. Magdalen Eggleston, the Canadian poet and novelist uses her material with vivid imagination and greater freedom. She brings in new mythological characters and stresses novel aspects in the development of the main plot, creating thus a fresh approach to this beloved myth.

See on p. 13 woodcuts by artist V. Ratas and an article about new opera "Jūratė and Kastytis" by V. K. Banaitis.

A MILLSTONE ON MORKUS' NECK

This is an excerpt in translation from the J. Grinius 3-act drama *The Rats' Dungeon*, the entirety of which is currently being Englished by Milton Stark

ACT SECOND

IX

MORKUS. Thank you, Smirnov. (As the latter leaves, he seats himself at the center table.) Please, sit down, comrade Joana. (As she sits down) Is the new cell better?

JOANA. Thank you. Now I can sit down and stand up, but it's still hard to rest.

MORKUS. When we come to an agreement then I'll assign you to an even better one. But now let us talk about your brother. Was he among the dead?

JOANA. I believe I told you. I did not see my brother among the corpses.

MORKUS. You're too stubborn. (Rising) But maybe we can come to an agreement somehow. (From the cabinet he brings something in the palm of his hand and places a rosary on the table near JOANA.) This was found on the chest of one of the bandits. Maybe you recognize it?

JOANA. No. I don't.

MORKUS. (putting a gold cross with chain on the table). Then maybe you will recognize this cross?

JOANA. (snatches the cross, kisses it and moans). Lord, my God!

MORKUS. Then this cross is your brother's?

JOANA. (weeping). Yes. It is Vytas'. My own gift.

MORKUS. Calm yourself, comrade Joana, and return the cross to me.

JOANA. (stands up). No, no! I will not give it to you.

MORKUS. Comrade Joana! I ask you...

JOANA. I beg you. Be so good. Don't take it from me. It's the last memory of my brother.

MORKUS. It is exhibitiv evidence, and I can not.

JOANA. How hard you are! (Kissing the cross, she returns it to MORKUS, sits down and wipes her tears.) (My God! I couldn't bring myself to believe it. The last of the family.

MORKUS. (replaces the rosary and cross in the cabinet, returns to the table, removes a handkerchief from the drawer and hands it to JOANA). Comrade Joana, please...

JOANA. (takes the handkerchief). Thank you. (She dries her tears and puts the handkerchief on the table.)

MORKUS. (puts the handkerchief in the drawer and seats himself). Now, comrade Joana, there are two things to be explained: your brother Vytas was among the bandits, and you took part in his and the other criminals' funeral.

JOANA. Don't tell me that you actually believe that the burial of a dead and desecrated brother is a criminal offense?

MORKUS. A naive question! Don't you know that sympathy with and abetment of the bandits is a crime against order and law?

JOANA. (rising). The law of conscience and love is the most important of all to me.

MORKUS. I'm glad that at last

you have come to your senses and confessed. However, if you want the Soviet court to show you mercy you must confess everything to the smallest detail and be penitent.

JOANA. In what sense? If in the eyes of the government I am a leper because of my belief, then I am condemned anyway.

MORKUS. It seems to me that you can still be cured of the leprosy of the heart and mind. But if you think the contrary, why resist blindly? Isn't it stupid obstinacy to burden your last days this way?

JOANA. (sighing). Yes. You are right, comrade Morkus.

MORKUS. Of course... Please sit down. (As she sits down) Now tell me who informed you of your brother's death, how and with whom you organized the funeral.

JOANA. It was all very simple, comrade Morkus. When the bodies of the freedom fighters were desecrated in the town square, that evening a strange girl informed me that my brother was surrounded by the Bolsheviks and that he blew himself up with his comrades. I was very disturbed, though I refused to believe that my brother was dead. I then asked the girl to bring me into contact with the freedom fighters. I wanted to get proof from them and ask them to help bury the desecrated bodies. They advised me to get in touch with militiaman Sakalas, who was in secret sympathy with the freedom fighters.

MORKUS. Are you telling the truth, comrade Joana?

JOANA. Yes, the truth... Afterwards, that very night, I went to Sakalas and persuaded him to make arrangements somehow for the freedom fighters to come and bury their desecrated brothers the following night.

MORKUS. You are lying, comrade Joana. (He gets to his feet).

JOANA. How strange you are! Am I not confessing everything that is useful to the Soviet court to record over the microphone?

MORKUS. Damn it! Always the microphone. (He walks quickly to the wall switch and turns it off, returns to the center table, pulls a handkerchief from the drawer and with it gags the "crow's bill".) Well? Now you can speak without fear.

JOANA. (sits down). I have told you everything. If something isn't clear, ask me.

MORKUS. You — you're a madwoman, comrade Joana.

JOANA. Why?

MORKUS. Because with your heroic lying you are heading for torture and death, despite all that I have already done to save you.

JOANA. (with a bitter smile). To save me...

MORKUS. Yes, you... naive idealist. (Silence.) Just a short time ago I secured your sister's confession that she organized the funeral, but now you are repeating the same foolish story! You even attribute Sakalas' crime to yourself.

JOANA. Do you believe that my sister would be able to organize all that?

MORKUS. What I believe is something else. But it is officially important that Ramunė confessed it with her signature. Mrs. Staknys did likewise. She testified that this wood cross belongs to Rev. Ginkus.

JOANA. But this cross is ours. Ramunė identified it.

MORKUS. (seating himself next to her). Listen, Joana. I have a whole collection of these crosses. Yours hangs once more on the wall of your room.

JOANA. (getting up). Did you do that?

MORKUS. (also getting up). Yes, Joana. If would follow my advice, you would, besides, accomplish one of the most heroic deeds from your own standpoint — you would save your enemy who stands before you.

JOANA. (smiles, laughs softly). And why not? Especially if you want to make a specialist in life-saving of me. (Seriously) But there is one difficulty. I wouldn't want to compete with Vara and take away her duty.

MORKUS. You have repeatedly attacked me because of Vara. And you were right, Joana. I speak frankly. You saw at once that Vara was spying on me. She pretends to be a great friend, yet she's anxious to uncover my innermost secrets.

JOANA. I'm not interested in your confession. But your relations with Vara gave me a strange surprise.

MORKUS. Don't be too surprised. Probably Vara is spying on all of us. To me she's like a millstone around the neck. That's why I have to flatter her in every way and make believe that I'm in love with her.

JOANA. (walking off, as if to herself). How low!

MORKUS. (going to her). That's why I ask you, Joana: help me cast off that millstone and save yourself.

JOANA. (turning around). How do I know that your proposal isn't a snare to entangle me and to promote yourself?

MORKUS. I believe I have done quite a bit for you. But if that's not enough, tell me what other proofs you want.

JOANA. For example, you can release my sister. She's so young and fragile of soul. Jail and interrogation will break her.

MORKUS. No. That I can't do. She is now the most important of the accused. (He paces the floor.)

JOANA. But you know it isn't true. (Silence.) Or, listen. (Going to him) There is another thing that would give me much strength.

MORKUS. (stopping). Well?

JOANA. Give me the gold cross that was found on my brother's body.

MORKUS. How can it help you?

JOANA. It is a gift from my godmother which I have worn since I was a child. When I said good-by to my brother I put the cross around his neck. And now, in the event of my death, I should very much like to have it with me.

MORKUS. (walking away). Ah, how incorrigibly superstitious you are!

JOANA. You mean to say you can't do this for me?

MORKUS. Very well. (He walks to the cabinet and returns with the gold cross.) I'm taking a risky step, Joana. But I want you to have faith in my good will. (He gives her the cross.)

JOANA. (taking it). Thank you. (She kisses the cross tenderly,

quickly puts it around her neck, buttons one button so that her front is almost closed up.) I believe in you, Antanas.

MORKUS. (pulling up a chair). Let us sit down, Joana. Now I shall tell you what you must confess and what you must do. (As they seat themselves). Listen. Your sister has already confessed. But she alone could not have organized the funeral. She was, of course, helped by Rev. Ginkus. Under the threat of vengeance from the partisans, he forced not only her but you as well to take part at the graveside.

JOANA. You want to shift the whole blame onto him?

MORKUS. Wait. That's not all. You must also testify that Rev. Ginkus had by threats earlier forced you to become his mistress; he also instigated Sakalas to murder the guard. Understand?

JOANA. But that's a horrible untruth!

MORKUS. Horrible untruth, bah! But do you know what the truth is? No. You don't, because there is no truth. Or, if you want, truth is that which is at this moment useful.

JOANA. Listen! That's self-interest, not truth.

MORKUS. Joana, forget those metaphysical bourgeois bubbles! In reality there is nothing, except the earth. Here, this black, fertile earth — our mother whose illegitimate children both of us are. But for that reason we, the illegitimate children, must join hands strongly, unite ourselves like the forest trees, like oaks, sink our roots deep into the soil and on it build a hundred-towered castle of our happiness with a flowering garden.

JOANA. You speak vividly; but it is still unclear to me how, by what miracle, there can be happiness without truth and the roses of love. Especially as you and your comrades are now sowing thistles and nettles — lies, violence and other villainies. (She rises from her chair.)

MORKUS. (nervously crushes out his cigarette). And you, worshipper of virtue, have you done any better than us, the so-called villains?

JOANA. (with hesitation). I, you say?

MORKUS. Yes, you. You made up your mind to bury your brother; that is, to do a good deed. But at what cost? At the cost of murder. The burial of a few corpses brought about the death of a fine man. His little children are left without a father, his widow is tearing her hair out with grief. She most likely would choke the life out of you if she met you now. But maybe this too you call roses of truth and love?

JOANA. (depressed). No, Antanas. I am not that blind. Except I didn't think that my good deed would be sullied by blood and the tears of orphans. I fret because of it. Really, I didn't want Shimkov's death.

MORKUS. (going to her). Can't you see that I want to help you, Joana? Maybe too much. But you're striving to be a heroine, full of wisdom and infinitely noble. You are determined to play Antigone, Joan of Arc or some other devotee... And to be a heroine, as you understand her, is impossible in these times. Yes, impossible... When they fire a shot into the back of your head in the cellar, you won't even have time to shout:

long live God and Country! You might die an even more horrible death. In the rats' dungeon, for example.

JOANA (shivering). The rats' dungeon!

MORKUS. Yes. If you're too tired to keep awake the starved rats eat you alive.

JOANA (covering her face with her hands, trying to control herself). The rats' dungeon. . .

MORKUS. If you should avoid that death, you will die in the agony of forced labor. Famished and diseased, one day you will collapse in a muddy ditch without a word. Then your foolish heroism will be meaningless.

JOANA (lowering her hands, sighs). What is there to do! If you give me over to such a death, at least I shall feel that for the law of conscience and love I struggled to the end. (She walks away.)

MORKUS. Then what must I do? Weep? Should I have a hand in your death and remain with Vara?

JOANA. With Vara?

MORKUS (rising). If you reject my proposal, what is there left for me? Only Vara. To seek salvation in her embrace.

JOANA (walking away). Seek it!

MORKUS. You want that? (Silence.) Tell me, Joana, do you want me to stay with Vara?

JOANA (not turning around). If she is so precious to you.

(MORKUS walks to the center table. In the meantime KAMNIOV appears at the right door.)

X

KAMNIOV (looking at JOANA). Comrade Morkus, have the lights been on here all the while?

MORKUS. Yes. (Indicating JOANA.) Look. . .

KAMNIOV (looking at the wall). Then why did you turn my light off? (He goes to the wall and turns on the switch.)

MORKUS. Kamniov... Don't look for something you haven't lost. If you want to give the prisoner a compliment, please do — I'll close my eyes.

KAMNIOV. You're better at compliments than I am. (He proceeds to the right and returns.) Or... No! I have a few questions I want to ask her.

MORKUS. Make it short. (He withdraws to the window and looks out into the dark.)

KAMNIOV. You're very intelligent. I heard. Tell me, what is a human being according to you?

JOANA. Can this be a lesson in catechism? I'm afraid I'm too old for it.

KAMNIOV. That's all rot. I must know your opinion. Is man a hungry rat or a perfected ape.

JOANA. I believe man to be the image of God, but a disfigured image.

KAMNIOV. Who disfigured him? Capitalist tyranny or proletarian strife?

JOANA. Sin.

KAMNIOV. Who can rectify man? Bourgeois idealism or Communism?

JOANA. Neither. Only God — the Savior.

KAMNIOV. But if there is no God? Then Communism is the only thing that can repair him, isn't that right?

JOANA. No.

KAMNIOV. Why?

JOANA (timidly, but ironically). You... you want to learn too much for nothing from me, a prisoner.

KAMNIOV (glancing at MOR-

KUS, now just turned around). No matter. Answer me: why?

JOANA. Because materialism disfigures the image of God even more; it makes man an ape and a rat.

KAMNIOV. A significant answer. Morkus, will you take it down?

MORKUS (returns to the table). Have you finished?

KAMNIOV. Wait. One more question.

(MORKUS nudges the file on the table, draws apart again, puts his right hand under his left arm; he holds his forehead with the left and ponders.)

KAMNIOV. Tell me, tower of wisdom, what is the difference between a libertine and a bourgeois heroine? And which do you consider yourself? (Silence.) Why don't you answer?

JOANA. I consider that an insult. You may think as you wish.

KAMNIOV. You pretend to be very sensitive.

JOANA. Yes. Sensitive.

KAMNIOV. Trained ape! I'll make the blood flow from your snout here and now if you don't answer me this instant: what is the difference between libertinage and so-called virtue?

JOANA (turning to the side). There is no difference at all for the ape and the rat, but for the Christian the difference is as infinite as eternity.

KAMNIOV. Falsehood and hypocrisy, bandit crony. . .

MORKUS (turning around, sternly). Kamniov! That's enough. . .

KAMNIOV (hesitating). I have finished. (He goes out to the right.)

JOANA. Thank you, Antanas.

Nations Of Europe. . .

Continued from page 21

This example clearly shows that in forming a federation covering great areas as for instance in the case of a European federation there always appears danger of meeting opposition of local or national interests. These oppositions could be of economic or other nature. Seeking an harmonious federation we must iron out opposition before creating a federation.

4. Drawbacks of a local nature for a federation of Europe

The danger from the tide of communism which grew after World War II would be a good spur for Europe to come into a great unity. But for the political errors of the Western Allies and their incompetence to recognize in time the aims of Red imperialism ten European nations after World War II found themselves in the slavery of communism. Fully one third of Europe, numbering more than one hundred million people, is today separated from the free world by an Iron Curtain. And that isn't all, the Iron Curtain cuts into half the largest nation of central Europe. There is formally two Germanys — a Western Germany and an Eastern Germany. One is joined to the Red communist empire, while the other throws in its lot with the free world in the effort to combat communist aims.

There is no need to elaborate the division of Germany and the paw of Soviet Russia pressing down on ten European nations

1. The Šiauliai battle in 1236. Mūšis prie Šiaulių 1236 m. Dail. A. Varno piešinys.
2. A view of the city of Riga. Rygos miesto vaizdas (latvių pašto ženklas).

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

By A. BERNOTAS, Waterbury, Conn.

VI.

German merchants began to visit to the shores of the gulf of Riga in 11th century. And soon they established their settlements there. With merchants came also missionaries, who, besides taking care of their own people, began to bring the Christianity to the Latvian tribes.

All these newcomers were hated by Latvian people. Latvians fought them, destroyed their settlements. In order to defend his own people and German interests, German Bishop Albert organized special

armed forces and built the Riga castle in 1201. The majority of soldiers were knights from Germany.

In 1202 the Pope gave a permission to organize a new order in Livland, it was named — The Order of Sword (Fratres Militiae Christi). This new order launched a crusade against the so-called pagans of Livland, and thousands of adventurers from all over Europe came to Livland to take part in this crusade.

Latvian tribes were not united, and the knights of Sword con-

Continued on page 25

1. Rygos pilies iškūrimas 1201 m., 3. Legendarinis latvių karžygys Lačplēšis kovoje su kalavijuočiu (latvių pašto ž.). 2. Ordino statyta Kuresaare pilis Estijoje (estų pašto ž.).
1. Building of the castle of Riga in 1201; 3. Lačplēšis, a legendary Latvian hero (Latvian postage stamps), 2. A castle of the Knights of Sword in Estonia (Estonian p. s.).

creates today the greatest obstacle toward a federation of Europe. And what is more, as yet we cannot foresee a course of action to remove this obstacle. As long as the Russian giant stands on feet of clay all efforts for the liberation of the enslaved in the final analysis would mean an atomic war. From the side of the free world it has been affirmed more than once that it will not resort to such a war. The liberation of the enslaved by peaceful means is a doubtful thing. It can be stated in advance that the Kremlin will not willingly relinquish the countries it has grabbed.

But the uprising of workers in Germany, Poland and Hungary must force Moscow to meditate. It is known what the leaders of communism pounded propaganda into the heads of the working classes telling them that they are being exploited by capitalist dictators, and they promised to turn over the supreme government to the common people.

So how could the workers uprising against a government which is in their hands? Beside this in the biggest uprising which occurred in Hungary in the latter part of Oct. 1956 the Hungarian youth took the initiative and led the uprising. These youth were brought up by the very communists. In short, the whole communist indoctrination failed to reach its aims and purposes and is therefore worthless. In other words, if the youth of the land does not take to communism the latter has no future. The rulers in the Kremlin today must arrive at such conclusions. In coming to such conclusions they will seek

some other course to achieve their aims. It is this uncertainty of the situation, a dejection over the methods used up to the present time and lacking better methods that could force the Kremlin to go into negotiations with the free world over the enslaved nations. But even the conditions arising from such negotiations would not promise any good to the enslaved, because the Kremlin also seeks the assurance of peace over what it has grabbed by force. The efforts of the Germans to reunite their country best shows how Russia reacts to these efforts with its on scheming. While the enslaved countries are not freed from Russian bondage we cannot achieve a federation of Europe.

There are yet other drawbacks of a local nature for a federation of Europe. These are various political and economical disputes between different European countries. Some of the trouble remains from the past while some of it stems from recent times, and yet they are numerous. As examples, we can bring to mind the Polish occupation of Vilnius from which arose the dispute between Lithuania and Poland. Another instance is the dispute between Germany and Poland over boundaries, and the GermanFrench fracas over the Saar region and lately the brawl between Britain and Greece over Cyprus, etc., etc. In seeking an harmonious federation of European countries all such disputes must be settled. And we shall ask then what remains to be done when diplomatic negotiations and complaints in the international courts have not reached their purpose or received justice. (To be concl.)

LITHUANIANS MAKE NEWS

● Dr. Antanas Trimakas, New York, N. Y., was elected new president of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania at the last session of this body which was held in New York City. All major

LITH. HISTORY IN STAMPS

Concluded from page 24 quered soon not only Latvians but also Estonians too.

In 1236 the Knights of Sword met Lithuanian forces at Šiauliai, Lithuania. Lithuanian forces destroyed almost completely all the power of the Knights of Sword, even the leader himself of the order died in the battle. Since 1237 all the settlements and castles of the Order of Sword were taken over by the Knights of Cross of Prussia. For two centuries Lithuanians were constantly attacked by the Order from south and north until finally were defeated by the united Lithuanian and Polish armies in the Gruenwald battle in Prussia in 1410.

MICHIGAN FARM CHEESE Dairy, Inc.

FOUNTAIN, MICH.
Telephone: Fountain 2301

John Andrulis, President
Angie Andrulis, Vice-President

Gaminami tikri ir nepaprastai skanūs lietuviški sūriai.
Užsisakykit, tada patys įsitikinsite.

Taip pat gaminam

MR. JAMES F. HAWKINS (right) sends his best wishes to Lithuanian people in occupied Lithuania. Mr. Hawkins had been employed at the Lithuanian Legation in Washington for ten years and has learned to speak and to write Lithuanian; left — Mr. A. Petrutis, official of the Voice of America.

JAMES F. HAWKINS (dešinė) per Amerikos Balsą kalba į Lietuvą lietuviškai Tarp kitko jis pasakė: "Tikėkim Dievu ir melskimės už Lietuvą". J. Hawkins per 10 metų dirbdamas Liet. Atstovybėje yra gerai išmokęs lietuviškai kalbėti, skaityti ir rašyti. Kairėje — Alfonsas Petrutis, Amerikos Balso redaktorius ir pranešėjas.

Lithuanian political organizations and groups were represented at this meeting. At present the Supreme Committee for Liberation of Lithuania acts as Lithuanian government in exile. Dr. A. Trimakas visited recently high officials in the State Department and discussed with them liberation questions of Lithuania.

● Juozas Kajeckas, Washington, D. C., member of the Lithuanian legation staff, has been acting as a charge d'affaires since the death of Povilas Žadeikis, Lithuanian Minister to the United States. Povilas Žadeikis died on May 14th of a heart attack. The United States never has conceded the Soviet conquest of the Republic of Lithuania and still recognizes it.

Povilas Žadeikis was appointed Lithuanian Minister to the U. S. on July 1, 1935, and he held this post until his death. He is survived by his widow and a daughter, Mirga Zita, a graduate of George Washington University.

Juozas Kajeckas recently celebrated his 60th birthday anniversary.

(An interview with J. Kajeckas will be printed in the next issue.)

● V. Kleiza, V. Šoliūnas, A. Gečiauskas, Miss N. Lipčius, V. Dūdėnas, R. Mišauskas and J. Kregždys are new national officers of the Lithuanian American Students' Ass'n. Chapters of this nation-wide organization exist in all large cities of the U. S.

● The Knights of Lithuania, Lithuanian-American Catholic organization of men and women, will hold its 44th national convention on August 8—11, 1957, at the Stat-

DR. J. GAILIUS, Rome, Italy, director of Lithuanian radio program in Rome.

DR. JUOZAS GAILIUS, lietuviškų transliacijų prie Romos Radijo vedėjas. J. Gailius, gimęs Darbėnuose, vid. ir aukštąjį mokslą išėjo Italijoje, 1950 m. Romos universitete įsigydamas ekonomijos mokslų Dr. laipsnį.

Liet. transliacijos pradėtos 1952 m. gegužės 4 d. ir veikia 5 metus be pertraukos; kasdien po 20 min. kalbama į Lietuvą, lietuviškai duodant žinių iš lietuvių gyvenimo visame pasaulyje, supažindinant su politiniais įvykiais ir informuojant apie laisvinimo veiksmų darbus bei apskritai nušviečiant Lietuvos laisvės bylą.

ler Hotel in Los Angeles. The national convention is a great fete of the organization heavily attended by hundreds of members from all parts of the U. S. This organization was founded on April 27, 1913, at a meeting at St. Francis Roman Catholic Lithuanian Parish Hall in Lawrence, Mass.

● Vytautas Maželis, New York, N. Y., one of the photographers of LITHUANIAN DAYS magazine, has taken part in the Willoughby's photography exhibit in June in the City of New York.

● Lithuanians, Estonians and Latvians, commemorating the 17th anniversary of the Red Army occupation of the Baltic States and mass deportations and extermination of the Baltic peoples carried out by the Russian Communists, have received a letter from the White House with the President's assurance that the U. S. will help the Baltic peoples to restore independence of Lithuania, Estonia and Latvia.

● Al. Kučiūnas, Chicago, Ill., is director of orchestra and choir of Chicago Lyric Opera, he is also an instructor at the Cosmopolitan School of Music in Chicago, Ill.

● Vytautas Kušleika, Cleveland, Ohio, member of Cleveland Symphonic Orchestra, is touring with the orchestra various European Countries. He was born in Bridgewater, Mass., received his musical education in Boston, Rochester and Cleveland. He holds the Master's Degree in music from the Western Reserve University in Cleveland.

● The Marianapolis Preparatory School announces that \$16,000 have been made available for scholarships to deserving students of Lithuanian descent. One full four-year scholarship of \$5,000 will be given, the balance to be divided among other winners.

AR ATNAUJINAI LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo prenumeratą 1957 metams?

Dalis prenumeratorių to dar nėra padariusi. Jei esi vienas iš jų, — malonėk pasiųsti prenumeratos mokestį dar šiandieną, nelaukdamas administracijos paraginimo.

LD prenumerata — \$5.00 metams.

Adresas:
LIETUVIŲ DIENOS,
9204 So. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

EUROPOS LIETUVIS

didžiausias ir turtingiausias Europos lietuvių savaitraštis

visomis įėjomis tempiasi ir dar ruošiasi kaskart tobulėti. Jis vertas visų dėmesio. Dėlto prašom įsitikinti. O įsitikinti lengva: prisiųskite savo adresą, ir keturias savaites nemokamai gausite "Europos lietuvių", nesrovinį ir nepartinį savaitraštį.

Adresas:
"Europos Lietuvis" Administracija,
1, Ladbroke Gardens, London, W. 11. England.

CLEM'S MARKETS

- Puikios lenkiškos dešros, šviežiai namuos gamintos.
- Importuoti lenkiški kumpiai.
- Įvairiausi mėsos ir maisto produktai.

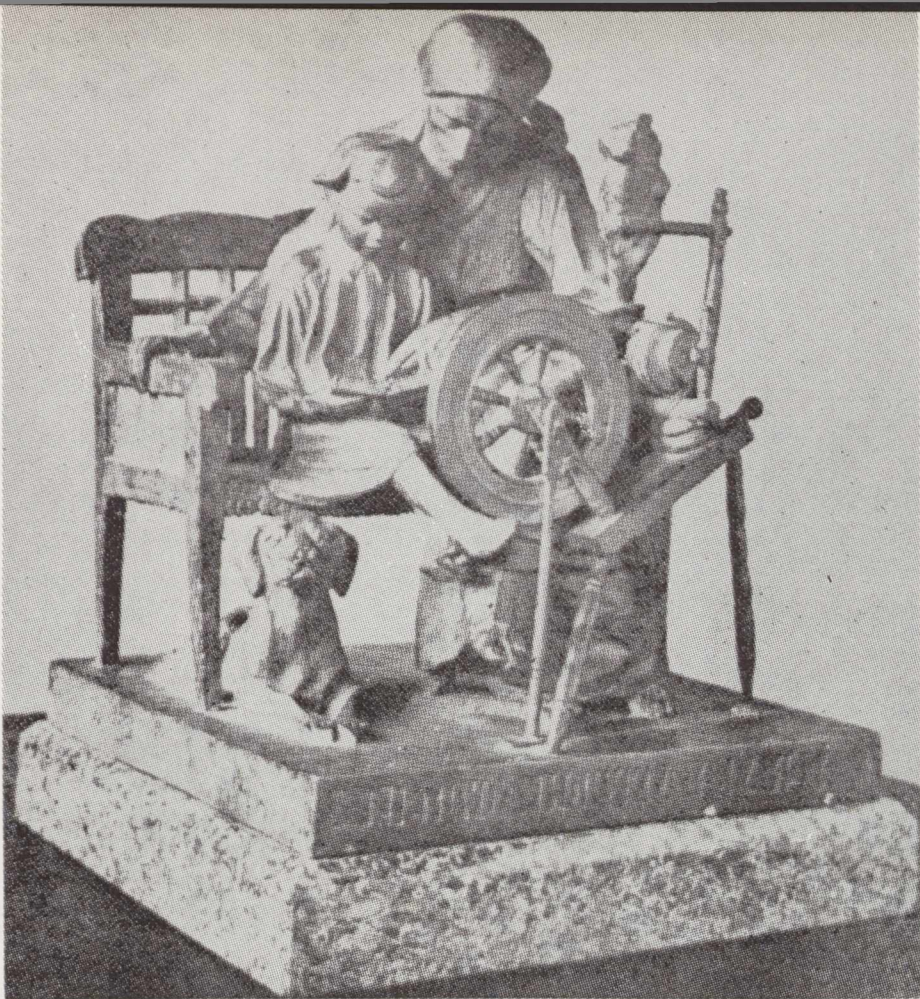
Galima užsisakyti mažesniais arba didesniais kiekiais, piknikams, bankietams, vakarieniems.

Clem's Markets jau keletas metų patarnauja Los Angeles ir apylinkės lietuviams.

Šiuo laiku turime tikro lietuviško sūrio, gaminto Andrulio ūkyje, Mich. valstybėje.

3002 W. Florence ● PL. 95058
7529 S. Normandie ● PL. 1-9155
Clem Taberski, sav.

PETRAS RIMŠA

VARGO MOKYKLA

This sculpture by P. Rimša depicts Lithuanian mother's school: before 1918 when Lithuania was under the czarist regime.

NAUJA LIET. GIMNAZIJA

Tarp kitų kultūrinių reiškinių užsipelno dėmesio ir lietuvių pranciškonų gimnazija, praėjusį rudenį įkurta Maino valstybėje. Turint gausiai pradinių mokyklų, savų gimnazijų klausimas išeivijoje visados buvo aktualus. Ši mokykla reiškia svarbų žygį lituanistinio švietimo srityje. Nors joje pirmenybė teikiama jaunimui linkusiam į pranciškonų vienuoliją, tačiau steigėjų planai siekia duoti progos ir kitiems mokyti ir auklėti tautiškai katalikiškoje dvasioje. Ta linkme yra veikama, ruošiant gimnazijai naujus pastatus ir renkant ir rengiant mokytojus.

Praėjusį rudenį atidaryta pirmoji klasė, kurion įstojo 17 mokinių. Visi jie lietuvių tėvų vaikai, gimę daugiausia svetimose žemėse. Tokių priėmimas daro itin opų lietuvių kalbos klausimą. Dedant pastangas, laimėta, kad lituanistika ir valdžios akyse tapo privaloma bei lygiateisė su kitais dėstomaisiais dalykais. Be to, Maino valstybės švietimo vadovybė šiai gimnazijai suteikė visas viešųjų mokyklų teises.

Mokslas čia eina lygiagrečiai su auklėjimu. Mokslo atžvilgiu tenka laikytis valdžios nustatytos programos. Visi dėstytojai yra lietuviai pranciškonai, atitinkamai paruošti pedagoginiam darbui.

Be pamokų, gimnazijoje ruošiami lituanistiniai konkursai, Lietuvos tautinių švenčių minėjimai, paskaitos, vaidinimai... Religiniams reikalams gimnazija turi savo koplyčią, kurios didžiajame altoriuje kabojaspūdingas dail. L. Vilimo pieštas Aušros Vartų Marijos paveikslas. Koplyčios sieną puošia A. Tamošaitienės austas didžiulis kilimas, vaizduojas šv. Pranciškų Asyžietį lietuviškoje gamtoje. Fiziniam lavinimui gimnazija aprūpinta visomis sporto priemonėmis, įskaitant ir čiuožyklą.

Ši mokykla kasmet augs viena klase, kol pasieks visas keturias. Ateinantį rudenį atidaroma antroji klasė. Bendrabutyje vietos yra 30-čiai naujų mokinių. Norintieji įstoti jau dabar gali kreiptis į rektorių adresu: Tėv. Jurgis Gailiusis, OFM, Franciscan Fathers, Kennebunkport, Maine.

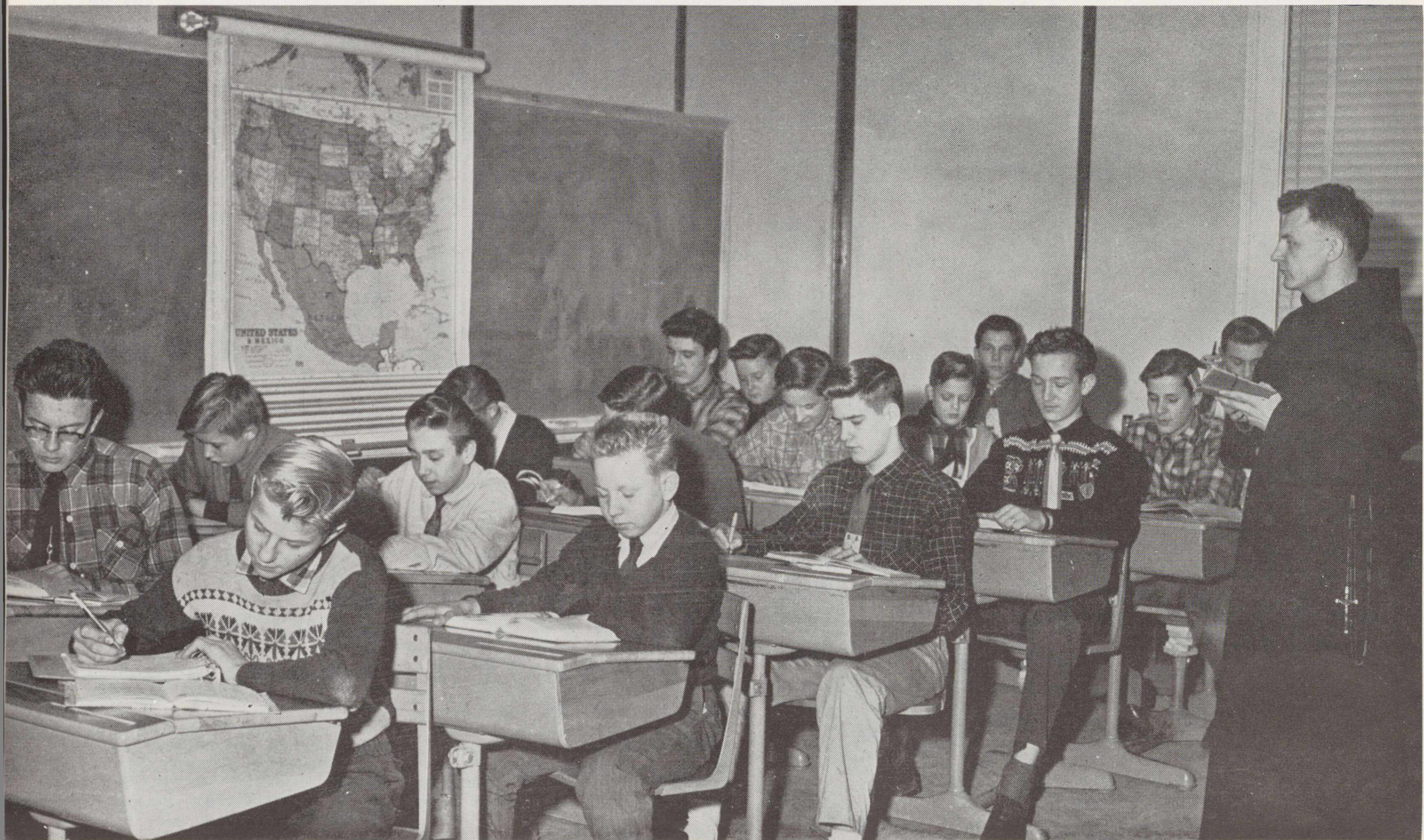
Vieno mokinio išlaikymas metams kaštuoja \$300. Neturtingiems daromos išimtys.

Naujai įsteigtoji pranciškonų gimnazija liudija, kad lietuvių jaunimo auklėjimas savose mokyklose šiuo metu yra galimas. Reikia tik tėvų noro. Steigėjai siekia ją išugdyti į didelį švietimo židinį išeivijoje.

L. A.

A GROUP OF FRESHMEN of Lithuanian High School in Kennebunkport, Maine. This Lithuanian-American High School was established and is conducted by the Lith. Franciscans.

PRANCIŠKONŲ GIMNAZIJOŠ mokiniai pamokoje, Kennebunk Port, Maine. Pamoką aiškina mokytojas Tėvas B. Tamoliūnas, OFM. Photo V. Maželis

RUINS OF OLD CASTLE OF BIRZAI, LITHUANIA